Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 16 март • Сешанба • № 31 (14059) ترکستان ✽ TURKİSTAN Нархи 5 сўм.

БМТ Бош котиби Бутрос Бутрос Ғолий жаноби олийларига

Бош котиб жаноблари!

Тожикистондаги воқеалар муносабати билан 1992 йилнинг сентябрида қилган мурожаатимга ижобий муносабатда бўлинганлиги ҳамда ана шу мамлакатдаги вазиятни нормаллаштириш йўлида БМТ сарфлаётган самарали куч-ғайратлар учун сизга яна бир бор самимий миннатдорчилик изҳор этишдек юксак шарафга муяссарман.

Ўзбекистон Республикасининг ҳукумати ва халқи ер куррасининг турли бурчакларидаги, шу жумладан, бизнинг минтақамиздаги можароларни бартараф этиш борасида БМТнинг саъй-ҳаракатларини ва Бош котиб сифатида сизнинг чора-тадбирларингизни ғоят зўр эътибор ва умид билан кузатиб турибдилар.

Жаноби олийлари, шу муносабат билан Марказий Осиёда ва аввало Тожикистонда барқарорлик ҳамда тинчлик ўрнатиш муаммоларига яна бир бор эътиборни жалб этишни истардим.

Тожикистоннинг Конституциявий йўл билан сайланган ҳокимияти бу жафокаш мамлакатда тинчликни, тартиб ва қонунчиликни қайта тиклаш, иқтисодиётни барқарорлаштириш ва аҳолини таъминлаш, биродаркушлик урушининг оғир оқибатларини тугатиш (бу уруш ўн минглаб кишиларнинг ёстиғини қуритди) борасида кўраётган чора-тадбирларини, Ўзбекистон Республикаси, ишончим комилки, бошқа қўшни давлатлар ҳам ижобий баҳоламоқдалар.

Азият чеккан халққа БМТ йўли билан берилган инсонпарварлик ёрдами, Қозоғистон, Россия, АҚШ, Туркия, Хитой, Ҳиндистон ва бошқа мамлакатлар томонидан уни қўллаб-қувватлаш ва меҳр-шафқат кўрсатиш ҳаракатлари юксак баҳога сазовордир.

Ўзбекистон қўшни мамлакатдаги урушда жафо чекканларга астойдил ҳамдардлик туйғуси билан озиқ-овқат, болалар кийим-кечаги, дори-дармонлар, қурилиш материаллари ва бошқа ҳаётий зарур молларни юбориб турди ва ҳамон юбормоқда.

Шу билан бирга ҳозирги вақтда Тожикистондаги шафқатсиз ва тинкани қуритадиган урушнинг, уй-жойлар ва ҳаёт таъминоти иншоотлари жуда кўплаб бузилганининг ғоят оғир иқтисодий ва ижтимоий оқибатлари, ёнилғи, ёқилғи, уруғлик, озиқ-овқат, дори-дармон билан таъминлашдаги ҳалокатли аҳвол ўз таъсирини ўтказмоқда. Инсонлар кулфати ва азоб-уқубатларининг, ялписига дардга чалиниш ва юқумли касалликларнинг янги-янги манбалари пайдо бўлиш эҳтимоли бор.

Жаҳон миқёсида юксак обрўга эга бўлган сиз, Бош котиб жанобларига мурожаат этиб, БМТнинг халқаро ҳаётдаги ноёб аҳамиятини назарда тутиб, ҳеч кечиктирмай кўриб чиқилиши лозим бўлган икки масалада ёрдам беришни илтимос қилур эдим.

Биринчиси. Бу — жаҳон ҳамжамияти ёрдамида Тожикистон Республикаси билан Афғонистон Ислом давлати ўртасидаги чегаранинг бехатарлиги ва даҳлсизлигини таъминлашдан иборатдир. Бу масалада биз ниҳоятда ташвишланаётганимизнинг боиси шундаки, собиқ СССР таркибида тарихан ривожланиш сабабли Тожикистоннинг ташқи чегаралари айни бир вақтда минтақамиздаги барча мамлакатлар учун энг чекка марра бўлиб қолган. Яқиндагина суверен ва мустақил бўлган Марказий Осиёдаги бешта давлат ўртасида лоақал рамзий бўлса-да ички чегаралар мутлақо мавжуд эмас. Шу боисдан Тожикистон чегараларининг даҳлсизлигига оз бўлса-да қилинган тажовузлар Марказий Осиёдаги барча давлатларнинг суверенитетига бевосита тажовуз деб қабул қилиниши мумкин.

Айни пайтда биз ишончли манбалардан олган маълумотларга кўра, Тожикистоннинг Афғонистон томонидаги жанубий чегаралари бўйлаб қўшни мамлакатлар ҳудудида жойлашган экстремистлар марказларининг бевосита иштироки ва мададида минтақамиз ҳудудида қўпорувчилик ҳаракатларини амалга ошириш учун қўпорувчи-террорчи гуруҳлар томонидан қурол-яроғ омборлари, шунингдек лагерлар барпо этишга зўр берилмоқда.

Шу тариқа, Афғонистон — Тожикистон чегарасини оммавий тарзда бузишларга ва Марказий Осиёда шафқатсизларча қотиллик ҳаракатларига фаол тайёргарлик кўрилаётгани халқаро жамоатчиликни ташвишлантирмай қололмайди.

Жаноб Бош котиб, сизнинг эътиборингизни жалб этмоқчи бўлганим бошқа масала — қийноқ ва дўқ-пўписалар ёрдамида зўрлик билан Тожикистондан ҳайдаб кетилган ўн минглаб бегуноҳ ва ҳамма нарсадан маҳрум этилган кишилар — болалар, аёллар, қариялар тақдирига даҳлдордир. Улар Афғонистонда жуда оғир аҳволга тушиб қолганлар, зўравонлик, очлик, касалликдан ҳалок бўлмоқдалар ва ўз она юртига тўсқинликсиз қайтишлари учун БМТнинг ғоят қатъий мададига муҳтождирлар

Ўзбекистон Республикаси инсонпарварлик қоидаларига амал қилиб, Тожикистоннинг зўрлик билан ҳайдаб кетилган аҳолисини БМТ ҳомийлигида ватанига қайтаришга доир махсус ҳаракатни амалга оширишда ўз кўмагини, шунингдек, мавжуд имкониятларни, жумладан, ўз ҳудудини таклиф этишга тайёрдир!

Жаноби олийлари!

Тожикистонда ва унинг теварагида кескинликнинг яна авж олиши катта вайронгарчилик келтирувчи ядро ва оддий қуролга эга бўлган улкан минтақада сиёсий ва ижтимоий ларзаларни келтириб чиқариш учун қудратли омил бўлиши мумкинлигига етарли баҳо бермай бўлмайди.

Шу муносабат билан мазкур мактубни расмий мурожаатнома деб билиб, Хавфсизлик Кенгашининг мажлисида муҳокама қилиш учун махсус ахборот тайёрлаш мақсадида ишларнинг аҳволини батафсил ўрганиш ва фактлар тўплаш учун сизнинг шахсий вакилларингизни минтақамизга юборишингизни сўрайман. Жаноб Бош котиб, сизни ишонтириб айтаманки, Ўзбекистон Республикаси ҳукумати уларнинг ишига ҳар томонлама ёрдам беради.

Фурсатдан фойдаланиб сиз, жаноби олийларига ўзимнинг энг юксак эҳтиромимни яна бир бор изҳор этаман.

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикасининг Президенти.

Қувончлар ва ташвишлар

«ЎЗБЕКИСТОН — КЕЛАЖАГИ БУЮК ДАВЛАТ» КИТОБИНИ ЎҚИБ

ИХЧАМГИНА, ҳажми 2 босма табоққа борар-бормас бу рисолани ўқигансиз, албатта. У бир-бир ярим йилдан буён Мустақиллик байроғи остида яшаётган мамлакатимизнинг ташвишлари, қувончлари ҳақида. Асрлар мобайнида жаҳон цивилизациясининг чорраҳасида келган, бироқ тақдир тақозоси-ю яна жуда кўп сабаблар туфайли залолат ботқоғига тушиб, миллатнинг номуси даражасидаги истиқлолини йўқотган ва бугун мана шу неъматни қўлга олиб, ўз йўлини излаб турган халқимизнинг шу кунги ташвишлари ҳақида.

Муаллиф олдинги рисоласини «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» деб номлаган эди. Бунисй, мана, «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» деб аталган. Булар шунчаки сарлавҳалар эмас, Президентимизнинг, халқимиз, мамлакатимиз тақдири ҳақидаги жавоби ҳамдир.

Бу жавоблар бугунги ижтимоий-сиёсий вазиятни теран англаш, Республикамизнинг иқтисодий имкониятларини чуқур таҳлил қилиш, миллий онг ва руҳиятни ҳисобга олиш каби қатор омилларга асосланган.

Истиқлолнинг энг катта неъматларидан бири шу бўлдики, халқимиз онгида, биринчи галда, сиёсий онгида кескин ўзгариш бошланди. Ватан, бу энди, илгаригидек сиёсат ва мафкура асосига қурилган миллий ҳис ва идрокдан узоқ, аллақандай мубҳам бир тушунча эмас, Сизу бизнинг ота-боболаримиз ҳоки ётган, ҳар бир қарич ери она бағридай азиз Ўзбекистондир. Шоирларимиз Ватан сўзини «жону танга қофия қиладилар. Дарҳақиқат, уни англамоқ, ҳис этмоқ учун киши унга жон иплари билан боғланган бўлиши лозим. **«Бугун Ватаннинг ҳар бир асл фарзанди, — дейилади рисолада, — ўзини ота юртининг ажралмас бўлаги, деб ҳис этяпти ва бундан фахрланяпти».**

Қийин-қистов билан қурилган, қийшиқ ва омонат қурилган, 70 йилда қулаб тушган иморатни бирдан тузатиб бўлмайди, албатта. Айниқса, материал тақчил замонда. Биз мустақил бўлишимизга қарамай, рубл зонасида яшамоқдамиз. Рубл эса, Россия хазинахонасида босилади. Республикамиз ҳали-ҳануз бошқа республикаларнинг хўжаликлари билан боғланган турибди.

Булар хоҳишданми? Йўқ, булар заруратдан. Республикамиз ҳали ўзини зарур маҳсулот билан таъминлай олмайди. Шундай экан бу жараённи сунъий тезлаштириш, масалани инқилобий ҳал қилишга уринишдир. Бундай уриниш эса ҳозирги шароитда жуда мудҳиш оқибатларга олиб бориши мумкин. Буни атроф-теварагимиздаги воқеалар кўрсатиб турибди. Қолаверса, ким-киму биз инқилоб деганининг нима эканлигини ҳар кимдан кўра ҳам яхшироқ биламиз. Ундан кейин психология дегани бир кунда ўзгармайди. Машҳур ёзувчиларимиздан Абдулла Қаҳҳор шундай нақлни келтирган эди. Филнинг оёғига занжир уриб, қозиққа боғлабдилар. Қирқ йил ўтибди. Занжир занглаб, чириб, узилиб битибди. Фил эса узилган занжир билан яна қирқ йил қозиқ атрофида айланган экан...

Буларнинг ҳаммасини ҳисобга олмоқ керак. Яна шуни ҳисобга олмоқ керакки, ўтган 70—74 йил мобайнида «совет халқи» деб ном олган, ле-

(Давоми 2-бетда).

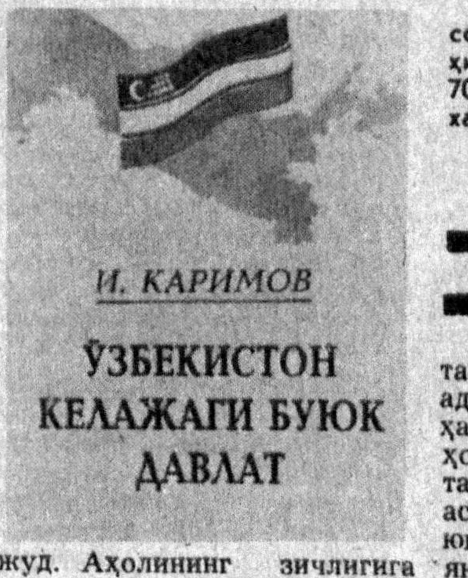

Ўтиш даври сабоқлари

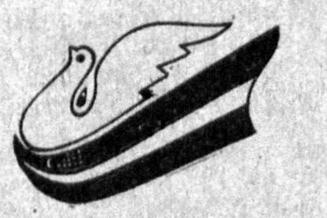

Бу ерда лоқайдлар йўқ

ҲАР ҚАНДАЙ давр, ҳар қандай мамлакат борки, талабалар ҳамиша инқилобий куч бўлиб келишган. Жамиятдаги, неки муаммо, назардан четда қолган камчилик, хатолар бор, ҳаммадан аввал улар кўришади, огоҳ этишади. Талабалар томонидан ташкил этилган биринчи тил байрами жуда тартибли, уюшган ҳолда, мазмунли ўз шаҳарларида бўлиб ўтганди. Наврўз айёмларидаги сумалак сайлларининг ҳам ётоқхоналарда нишонланганлигини бутун завқ-шавқ билан эслайсан.

Тошкент Давлат дорилфунунининг Ёшлар Иттифоқи биринчи конференцияси қизғин тортишувлар, баҳс-мунозаралар билан ўтиши табиий эди. Минбарда айтилаётган танқидий фикрлар, кескин эътирозли гап-сўзлардан ҳеч ким — залда тўпланган делегатлар, раёсатдан ўрин олган раҳбарлар ҳам ҳайратланишмади. Шундай бўлиши ҳаммага олдиндан аён.

Ёшлар Иттифоқининг ўтган даврдаги ишлари ҳисоботи ва келажакдаги ишлар юзасидан ЁИ раис муовини Юсуф Ашуров, ЁИ раиси вазифасини бажарувчи Қаҳрамон Қурбонбоевлар маърузалари тингланди. Ушбу маърузаларда дорилфунун талабалар ҳаёти, ўқиши, ижтимоий аҳволига боғлиқ барча масалалар ҳақида гапирилди.

Музокараларда сўзга чиққанлар исми-шарифларини бирма-бир санаб ўтириш шарт эмасдир, балки, муҳими улар нималар ҳақида гапирганлари... Амалий математика факультети толиби Зафар Қурбонов ўлкамизга кириб келган баҳор кунларида, биздан дорилфунунда эсдалик бўлиб қолувчи бир боғ яратсак, дея таклиф киритди.

Завқиддин Рустамов собиқ комсомолнинг инқирози аввало у ёшлар манфаатини ҳимоя қила олмаганини сабаб деб билди. Унинг ўрнига юзага келган Ёшлар Иттифоқи ўтмишдаги хатоларни такрорламаслиги керак. Лекин бари бир Ёшлар Иттифоқи ва унинг аъзолари ўртасида беихтиёр узилиш ҳосил бўлган. Бу узилишнинг бартараф этиш йўлларини қидириш даркор.

Талаба Феруза Раҳмонова сўзини белгиланган вақтдан ўтиб кетса ҳам ҳеч ким уни бўлмади.

«Мен Ёшлар Иттифоқининг ишидан шу кунгача қониқмаганман ва бундан кейин ҳам қониқмасам керак. Иттифоқ ёшлар тарбияси билан ҳам шуғуллансин дейишди. Бу ҳақда талабалар шаҳарчаси раҳбарлари билан ҳамкорликда кенг миқёсда иш олиб борилиши керак.

Кўпгина талабаларимиз йироқлардан келиб ўқишади. Фарзандларининг ўқишидан, яшаш шароитларидан хабар олиш учун баъзан ота-оналар келиб қолишади. Уларнинг ташвиш чекмасликлари учун ётоқхоналар қошида мўъжазгина меҳмонхона ташкил қилинса, деб таклиф қилардим.

Энди талабаларнинг ижтимоий аҳволига тўхталсак. Ётоқхонанинг шароити жуда бекаму-кўст деб айтолмайман. Кунлик овқатланиш эса талабаларнинг киссасига ниҳоятда оғирлик қилмоқда. Ёрдам тариқасида берилган талон карточкаси ҳам бугунги нарх-наво олдида ҳеч гап бўлмай қоляпти.

Дорилфунун ректори Тўхтамурод Жўраев бугунги оғир иқтисодий шароитда олий билимгоҳ ёшларининг таълим-тарбияси, ижтимоий аҳволини яхшилаш учун кўрилаётган тадбирларни таъкидлаб, таълим тизимини аниқ бир йўлга тушириб олиш, бу ўринда ёшлар иттифоқи ва талабалар ҳам фаол бўлиб, ҳамма эътиборни ўқиш ва ишга қаратишлари зарурлигини айтди.

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказқўми биринчи котиби А. Орзиматов конференция ишида қатнашиб:

— Мен бир қатор вилоятларнинг шаҳар ва туманлари ёшлар анжуманлари ишларида иштирок этиб, кузатиб бормоқдаман, — деди у. — Бугунги анжуман манзарасини кўриб, хурсанд бўлиб кетдим. Бу ерда ёшлар сукут сақламаяптилар. Улар ЁИ ишига, умуман ҳаётга нисбатан бефарқ эмаслар. Лекин, мен бир нарсани истардим. Сал кайфиятларни кўтарсангиз. Талабалар энг жўшқин, жасоратли халқ бўлишади. Ана шу ҳислатлар сизни ҳеч қачон тарк этмасин.

Бугун Тошкент Давлат дорилфунунида ўн мингдан ортиқ ўғил-қиз ўн беш факультетда турли мутахассисликлар бўйича таълим олишади. Улар ичида 4 минг 762 нафари ЁИ аъзоси. Ушбу конференция ишида 200 дан ортиқ вакил қатнашди.

Ёшлар Иттифоқи раислигига муқобил асосида олтита номзад ичидан Қаҳрамон Қурбонбоев сайланди.

М. ҚУРБОННИЁЗОВА,
«Туркистон» мухбири.

Умумхалқ ҳашари акс садоси

Ҳайрия жамғармаларига 20 миллион сўм

Айни кунларда бирон корхона ёки ташкилот, муассасаға йўлингиз тушиб, суҳбатлашиб қолсангиз, гап мавзуи ўз-ўзидан бозор иқтисодига, нарх-навога, тақчилликка бориб тақалади. Аммо тўғриси бироз нолиш бўлади. У йўқ, бу етишмайди, қабилида.

Куни кеча ўтказилган умумхалқ ҳашарида «юлдуз»лар бир тану бир жон бўлиб ишлашди. Ўша куннинг ўзидаёқ ҳайрия жамғармаларига 20 миллион сўм ўтказишди.

Уларнинг эртанги кунга бўлган ишончи сизни ҳам руҳлантириб юборади. Ишқилиб иш билганлар кўпаяверсин-да.

СУРАТЛАРДА: тикувчилик бирлашмасининг бичув цехи ишчиси Саида Иброҳимова, (чапдан ўнгга) тикувчилик цехи катта мастери Надежда Шунина, мастер Озода Усмонова, цех бошлиғи Феруза Нуриддинова ва мастер Хотира Набиевалар тайёр маҳсулот сифатини кўздан кечиришмоқда.

Суратчи: Муҳаммад АМИН.

ДАВЛАТИМИЗ КЕЛАЖАГИ — БУЮК

Иқлими қулай ва замини саховатли юртимиз кўп марта истило қилинган. Айни пайтда ҳар истилодан сўнг бу ерда буюк давлатлар вужудга келган. Бундай тарихий қонуният бежиз эмас, албатта. Фикри ожизимча, қарамлик даврида бойликларимиз таланди, меҳнаткаш халқ қаттиқ эзилди, маданият орқага сурилди. Аммо халқ руҳияти сўнмади. Аксинча, у тазйиқ остида спирал монанд қисилаверди. Эзувчи куч толиқа бошлаган сайин истиқлол туйғуси қувват йиға борди. Вақт-соати етиши билан халқ сиртмоқларни узиб, озод бўлган қуш мисоли юксакликка интила бошлади.

Искандар истилосидан сўнг Кушонийлар ва Африғийлар сулолалари, араб истилосидан кейин Сомонийлар ҳокимияти, муғул истилоси ниҳоясида буюк Темур давлати ана шу тарихий қонуният асосида юзага келди.

Сўнгги қарамлик даври ҳам ўтди. Тарих қонуни бўйича Ўзбекистон буюк давлатчилик йўлига чиқди. Энди унинг буюклиги иқтисодиёт ва маданият соҳасида эришилади. Бунинг учун, бир томондан, меҳнаткаш халқ ва унинг ихтиёрида бой табиий шароит бўлса, иккинчи томондан, ноёб иқтидор эгалари ва уларнинг қонида улуғ боболари руҳи мавжуд. Аҳолининг зичлигига келсак, Япония, Оврупо мамлакатлари намунаси кўрсатадики, тўғри сиёсат юргизилган жойда бу ҳам тараққиёт омилига айланиши мумкин.

Табиий буюк давлат ўз-ўзидан пайдо бўлмайди. «Ҳаракатда — баракат». И. А. Каримов рисоласида бу юксак мақсадга эришишнинг мантиқий йўли аниқ белгиланган. Тарих сабоғи билан ҳозирги замон цивилизациясининг ижобий нормаларига таяниб, миллий урф-одатларимизни демократия принциплари билан уйғунлаштириб, ҳаётга тадбиқ этишдир.

Амир Темур давлат арбоби сифатида ўз фаолиятини юртни бирлаштириш, унда осойишталик, демакки, тинч меҳнат ва бехатар тижорат учун шароит яратишдан бошлаган. Тинчликнинг қадр-қимматини эса халқимиз яхши билади. Айни пайтда жамиятнинг муттасил ривожланиши учун бунинг ўзи кам. Давлат мустаҳкамлигининг яна бир муҳим омили — адолат барқарорлиги, қонуннинг устиворлигидир.

Мана тарихга бир назар ташлайлик. Исмоил Сомоний адолатни жорий қилиш учун ҳазрат Умар йўлидан бориб, ҳокимият барқарорлигини таъминлай олгани Наршахий асаридан яхши маълум. Буюк Темур салтанатининг таянчи ҳам шу принципларга асосланган эканлигини унинг «Тузукларидан» ўрганмоқдамиз. Президентимизнинг қатъий сиёсат билан жамият бирлигини сақлаб қолганини унинг Олий Кенгаш сессиясидаги нутқидан ва бугун амалга ошираётган тадбирларидан аниқ-равшан кўриниб турибдики, жамиятимизда адолат ўрнатилиши, қонунга қатъий риоя қилинадиган тузум ўрнатилиши тараққиётимизнинг навбатдаги босқичидир. Бу халқимиз орзу-истакларига айнан мос, бозор иқтисодиётига ўтишнинг зарурий шартларидан бири. Зотан, «Қаерда қонун ҳукмронлик қилса, шу ерда эркинлик бўлади». Эркинлик бор жойда руҳ юксак натижаларга олиб боради.

Ўзбекистоннинг келажаги — буюк. Бу ҳар бир ватанпарварнинг мақсади. Дилни иймон билан, қўлни меҳнат билан банд қилсак, ана шу олий мақсадга шунча тез эришамиз.

А. АЪЗАМОВ,
Наманган Давлат университетининг ректори, профессор.

ИСТИҚБОЛИМИЗГА ТЕРАН НАЗАР

Яқинда Термиз Давлат университети профессор-ўқитувчилари ва кўп сонли талабалар иштирокида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» ҳамда «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» рисолаларини ўрганишга бағишланган илмий-амалий конференцияси бўлиб ўтди.

Анжуманда сўзга чиққанлар рисолалар юзасидан ўзларининг ижобий фикр-мулоҳазаларини мамнуният билан изҳор қилдилар. Назария билан амалиёт бирлигининг маҳсули бўлган бу китобларда давр олдимизга қўяётган масалаларга тўла жавоб берилганлигини алоҳида таъкидладилар.

Конференция қатнашчилари республикамиздаги ўқувчилар, талабалар ва барча ёшларга қарата мурожаат қабул қилдилар.

(Ўз мухбиримиздан).

Шу сонга хабар

РЕСПУБЛИКА ПАХТАКОРЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

15 март куни Тошкентда республика пахтакорларининг ўтган йил якунлари ва галдаги вазифаларга бағишланган кенгаши бўлди. Ўзбекистон қишлоқ хўжалик вазирининг биринчи ўринбосари Ж. Қўчқоров шу хусусда маъруза қилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков кенгашда сўзга чиқди.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Бош вазири А. Муталов, Республика Президентининг давлат маслаҳатчиси М. Умурзоқов иштирок этди.

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН

Шу кунларда кўплаб жамоаларда янги Конституция изчиллик билан ўрганилмоқда. Жумладан, Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтида «Ўзбекистон Республикаси Конституциясини олий ўқув юртларида ўрганиш ва ташвиқот қилиш» мавзусида илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди.

ЖУРНАЛИСТЛАР УЧУН БРИФИНГ

Кеча Ташқи ишлар вазирлигида чет эл ва Ўзбекистон оммавий ахборот вакиллари учун брифинг бўлиб ўтди. У Ўзбекистон республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котиби Бутрос Ғолийга Марказий Осиё ва айниқса Тожикистонда тинчлик ва барқарорлик ўрнатиш муаммоси юзасидан мурожаатига бағишланди.

Мурожаат матни билан журналистларни Ўзбекистон Ташқи ишлар вазири С. Сафоев таништирди ва изоҳлаб берди.

ЭГАСИГА ҚАЙТАРИЛДИ

ВОҚЕА кундузи содир бўлди. Умир Бердимуродов Чироқчи туманидаги Чувилдоқ қишлоғида яшайди. У ул бул харид қилиш ниятида Қаршидаги «Ойдин» дўкони олдида турганди. Умирнинг қаппайган портфели Ғузор туманида яшовчи Э. Р. ва Э. З.ни ҳамда Ҳ. У.ларнинг эътиборини тортди.

Уч йўлтўсар ишга киришди. Ҳимоясиз У. Бердимуродовга дўқ қилишди. Қўлидаги юк учун ҳаётидан кечишигача айтишдан тиймадилар ўзларини. Жон ширинда. Умир бор бисотини йўлтўсарлар қўлига тутқазди.

Лекин...

Портфелидаги 23 дона хитой араги, 227 минг сўм пул талончиларга насиб қилмаган экан. Жабрдийда мурожаат қилгани ҳамон Қарши шаҳар ИИБдагиларнинг тезкор ҳаракатлари туфайли мол эгасига қайтарилди.

ПУЛ ҲИСОБНИ ЁҚТИРАДИ

13 март куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси акционерлик-тижорат деҳқончилик банки вакилларининг умумий йиғилиши бўлиб ўтди. Ўздеҳқонсаноат" банки бошқарувининг раиси А. Аҳадов банкнинг 1992 йилги иш якунлари ҳамда келгусидаги режалари хусусида маъруза қилди.

Йиғилишда банк низомига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш, банк фаолиятининг 1992 йилги якуний балансини тасдиқлаш, банк кенгашининг таркиби тўғрисидаги масалалар ҳам кўриб чиқилди ва тегишли қарорлар қабул қилинди.

ТИНЧЛИК КОРПУСИ ИШ БОШЛАДИ

Ўзбекистонда америкалик кўнгиллилардан ташкил топган 54 нафар киши тинчлик корпуси сафида иш бошлаганликларини маълум қилишди. Аслида улар ўтган йилнинг 19 декабрида пойтахтга келишган. 12 ҳафталик тайёргарликдан сўнг, куни кеча Тошкентнинг «Зарафшон» ресторанида тинчлик корпусига бағишланган тантана бўлиб ўтди.

Тинчлик корпуси барча соҳаларда ўз хизматини таклиф эта олади.

СУРАТДА: тинчлик корпуси аъзоларидан бир гуруҳи.

«Туркистон» ва ЎзА мухбирлари.

Қувончлар ва ташвишлар

(Боши 1-бетда).

кин фақат ғоя, мафкура асосида таркиб топган бир эмас, бир неча авлод майдонга келди. Асрлардан буён асосий тарбия воситаси бўлиб келган миллий анъаналар, диний ақидалар улар онгидан сиқиб чиқарилиб, ўрнига социалистик таълимот жойланди. Пировард-оқибатда социалистик миллат деб аталган, аслида инкубатор маҳсулотидек биридан иккинчисини фарқлаб бўлмайдиган, тариху тақдиридан бехабар ажабтовур бир тоифа майдонга келди. Бу жаҳон тажрибасига зид эди. Социалистик таълим-тарбия миллатнинг аксарият қисмида анъанавий миллий-диний тарбия ўрнини боса олмади. Оқибатда унинг ўрнида бўшлиқ пайдо бўлди. Худди ўша нуқтада миллатсиз, диёнатсиз тоифа туғила бошлади. Шунинг учун ҳам империя қулаши билан, мафкура ўртадан кўтарилиши билан биз «энг илғор», «энг ахлоқли», «ер куррасининг асл эгаси» деб жаҳонга жар солганимиз собиқ СССРнинг баъзи минтақаларида ўзаро жанжаллар бўлмоқда.

Мана шундай шароитда Ўзбекистондай қони қайноқ бир юртда қандай қилиб жамият қавмий, маҳаллий, мазҳабий, этник гуруҳларга бўлинмасдан сақлаб қолинди? Қандай қилиб Республикамиз собиқ СССР ҳудудидаги энг тинч, энг осойишта мамлакат бўлиб турибди?

Яширадиган жойи йўқ. Бу саволлар дўстнинг ҳам, душманнинг ҳам тилидан келади. Ва бу саволлар қанчалик нозик, қанчалик қалтис бўлмасин, жавобсиз қолган эмас. Аксинча, мамлакатимиз раҳбари масалани бутун мураккаблиги билан англайди ва бор гапни рўй-рост ўртага қўяди. Мустақил Ўзбекистоннинг бу борадаги ўз йўли, ўз нуқтаи назарини аниқ, ишонарли кўрсатиб беради.

«Биз янги ҳаёт қуриш учун бел боғладик, бироқ ўтмишга маломат тошларини отмадик... дейилади рисолада. — **«Сен — коммунист», «сен — диндор», «сен — кофир» деган каби ўртага раҳна солувчи маломатлар бўлмади. Билардикки, биз ҳаммамиз эски замондан ўсиб чиққанмиз. Ўтмишни тафтиш қилиш, ёки уни инкор этиш — ўз илдизимизни ўзимиз кесишимиз билан баробар эканини яхши англадик ва шу тариқа халқимизни пароканда бўлиш балосидан асраб қолдик».**

Дарҳақиқат, тинчлик, осойишталик Ўзбекистонда кечаётган барча ижобий ўзгаришларнинг биринчи шартидир. Эҳтимол, уни сақлаб туриш осонликча бўлаётгани йўқдир. Қайсидир жиҳатлардан ён беришга тўғри келаётгандир. Лекин мустақиллигини эндигина қўлига олган Республика учун осойишталикни таъмин этиш шундай муҳим аҳамиятга эгаки, бу йўлдаги ён беришлар ўзини тўла оқлайди.

Хуллас, Ўзбекистоннинг истиқлол ва тараққиёт йўли мана шу тинчлик ва осойишталикни таъминлашдан бошланади. Худди шунга кўра бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтилади. Аҳолининг ижтимоий ночор табақалари ижтимоий муҳофаза қилиб борилади. Бу соҳадаги сиёсатнинг бош йўли мўътадилликдир.

Республикамизда бозор муносабатларига ўтишда дастлабки қадамлар қўйилмоқда. Рисолада бу борадаги ишлар кенг таҳлил қилинган, муҳим ва зарур хулосалар чиқарилган. Жумладан, бозор тармоқлари мажмуини шакллантириш, давлат объектлари, уй-жойларни хусусийлаштириш, хусусий корхоналар очиш, фермер хўжаликларини ривожлантириш, ташқи иқтисодий фаолиятни эркинлаштириш, хорижий сармоядорлар ҳақида гап кетганда, ўйлаб ҳал қилиниши лозим бўлган муаммолар ўртага қўйилган. Масалан, муаллиф «Республика халқ хўжалигининг ички тузилишини ўзгартириш»ни яқин истиқболдаги энг муҳим муаммо деб ҳисоблайди. Гап, шу пайтгача хом ашё манбаи бўлиб келганлигимиз, барча фойда ва тушумларнинг мамлакатимиздан четда қолиб келганлиги, иқтисодиётимизнинг бир томонлама тараққий топдирилганлиги ҳақида. Маълумки, бу ердаги беҳисоб хом ашёни тайёр маҳсулотга айлантиришга йўл берилмади. Уни сақлаш, ташиш, сотиш йўллари ёпиб ташланди. Ҳолбуки, булар йўлга қўйилса,

«Республикамизда ялпи миллий маҳсулот ишлаб чиқаришни икки баробардан зиёд, миллий даромадни эса тахминан уч баробар кўпайтиришимиз мумкин» экан.

Шунингдек, экспорт имкониятларимиз, қўшма корхоналар ҳақидаги мулоҳазалар ҳам, шубҳасиз, катта қизиқиш уйғотади. Лекин мен китобдаги бу ва бунга ўхшаган қатор ғоят муҳим ва зарур иқтисодий муаммолардан ўзимни тийиб, ундаги айрим маънавият масалаларига диққатингизни қаратмоқчиман.

Яна ўқиймиз: **«Агар биз яқин вақт ичида кишиларнинг аҳволини ҳақиқатан яхшилашни, уларга ишонч бағишлашни, Республиканинг қудратини мустаҳкамлашни истар эканмиз, мавжуд моддий, молиявий ва сармоя имкониятларини ақл-фаросат билан тасарруф этишимиз керак».**

Менинг хаёлимга куни билан кўчада ёниб қоладиган сонсиз-саноқсиз чироқлар, бир йилда бир неча маротаба усти очиб-ёпиладиган қувурлар, улардан қаҳратон қишда оламжаҳонни буғга тўлдириб отилиб турадиган қайноқ сувлар келади. Тўй-тўзғиларимиздаги исроф-чи? Дунёнинг қайси маърифатли мамлакатида бу ҳолни кўрасиз? Матбуотимиз тўйдаги исрофга қарши юз йилдан буён курашади. Адабиётимизда бунга бағишланган бутун бошли драмалар бор. Натижа — ўша-ўша.

Рисолада халқимизнинг маънавий уйғонишига алоҳида эътибор берилган. Бунинг асосий белгилари сифатида она тилимизнинг ҳақ-ҳуқуқлари, ўзбекона урф-одатларимиз қайтаётгани, Наврўзимизу-ҳайитларимиз тикланганни қайд этилади.

Дарахтнинг илдизи қанчалик чуқур кетса, шунча мустаҳкам бўлади, дейдилар. Илдизи юзадаги дарахт ҳам мутеъ, ҳам омонатдир. Чунки у осмоннинг авзойига, боғбоннинг ҳимматига муҳтож. Шу сабабли катта довул эмас, кичик бир шамол ҳам уни ағдаришга қодир. Табиийки, иссиққа ҳам, совуққа ҳам чидамсиз бўлади. Бугун совет халқи деган тушунчанинг ясамалиги, совет турмуш тарзи, коммунистик ахлоқ кодекси деган гапларнинг уйдирмалиги ҳаммага аён. Ягона миллат, ягона тил ҳақидаги гаплар аллақачон архивга тушган. Ҳар бир миллат ўзлигини англашга, илдизларини топишга уринмоқда. Ўзлигини англаган миллатгина ўз қадрини ва бошқалар қадрини била олиши мумкинлигини тушуниб етдик.

Яна ўқиймиз: **«Бугун диққат қилсак, истиқлол қўлга киритилгандан сўнг биз ўз кучимизга, қудратимизга кўпроқ ишона бошладик. Шу туфайли барчамиз вазминлашиб, ўз қадру қимматимизни теранроқ англай бошладик».**

Дарҳақиқат, мустақил Ўзбекистоннинг биноси тикланаётган экан, унинг меъмори ҳам, ишчиси ҳам ўзимиз. Уни биров келиб қуриб бермайди. Уни кооперативга бериб бўлмайди. Бу шундай биноки, биринчи ғиштидан охирги пардозигача ўз эгасининг ақли ва меҳнатини ва, табиийки, меҳру муҳаббатини талаб қилади. Биз бунга тайёрмизми?

Шубҳасиз. Аввало, бу халқ ўтмишда не-не салтанатлар, тоқу равоқлар бино қилган халқ. Унинг ақли ҳам, тажрибаси ҳам етарлик. Фақат у кейинги асрларда эътибордан тушди, мустақиллигини қўлдан берди. Тўғри, бу даврда унинг руҳи, ишончи сўнди, ҳар бир масалада катта акасининг ройишига мутеъ бўлиб қолди. Хўш, бу билан у ярокcизга айландими? Йўқ, албатта.

Келинг, мавзудан сал четлашиб бўлса-да, бу халқнинг ҳаётини, тарихини яхши билган, лекин советлар тузуми билан чиқишолмай, муҳожирликка кетган машҳур тарихчиларимиздан бирининг бундан 70 йилча бурун ёзиб қолдирган бир гапини кўрайлик:

«Баъзилар русларга тобеъ туркларнинг, хусусан туркистонликларнинг миллий ҳаракати жуда ибтидоий босқичдалигини, инглиз, немис ва рус миллатларининг бутун янги давр тарихини ағдар-тўнтар қилган қудратли миллий шуурлари, миллий маданиятларининг улуғворлиги қаршисида ўртаосиёлиларнинг довдираб қолишларини, бир кун ўз тақдирларини ўзгартириш имкони туғилганида ҳам ундан фойдалана олмаяжакларини сўйлайдилар. Лекин турк миллатининг шундай мумтоз қавмий хусусиятлари бордирки, уларни уйғотиб ишга солишга муваффақ бўлинса, йўқотган нарсаларини озгина бир муддатда тиклай олади...

Мингларча йиллик тарихимизда қизил чизгилар каби ўтган миллий хусусиятларимиздан бири жонлилик ва битмас фаолликдир. Қадим тарихда Осиё ва Европа ҳудудида турк ва мўғул иштирок этмаган бирорта буюк байналмилал ҳодиса бўлган эмас...»

Шундай қилиб, истиқлолимиз биносини тиклашдаги бугунги энг муҳим масалалардан бири миллатнинг ўз-ўзига ишончини уйғотмоқ, қонида мудраб қолган шижоатини, битмас ғайратини ишга солиб юбормоқдир. Бу борада Сизу-бизнинг олдимизда ҳам улкан вазифалар туради.

Президентимиз ўзаро аҳиллик, болажонлик, сабру-қаноат, ҳамият, андиша сингари қон-қонимизга сингиб кетган ва миллатимизнинг қаддини ростлаб турган тушунчаларни ўз оти билан «ўзбекчилик» деб атайди. Мутлақо ҳақли равишда унинг миллатчилик эмаслигини уқдиради. Бу халққа миллатчилик тамом бегона эканлигини айтади. Дарҳақиқат, уруш йиллари етти ёт миллатнинг ўн минглаб болаларини ўз бағрига олган, минг йиллик адабиётида энг сара асарлар халқлар дўстлигига бағишланган миллатни миллатчи деб бўладими? Хоҳ олис тарихдан, хоҳ яқин тарихдан ўзбекнинг миллий низога аралашганини эслайсизми? Йўқ.

Китоб, ўйлайманки, халқи, ватанининг тақдирини ўйлаган бирор кишини бефарқ қолдирмайди. Жамиятимизнинг ҳар бир жабҳасидаги киши ҳам ундан ўзига керакли гапни топа олади.

Б. ҚОСИМОВ,
профессор.

Шарқшунослик институтида янги факультет очилди. Куни кеча ана шу воқеа юзасидан олий билимгоҳга талабалар, профессор-ўқитувчилар, мутахассислар ташриф буюришди.

Илгари институтда корея бўлими фаолият кўрсатаётган эди. Унда 40 нафар талаба сабоқ ҳам олишаётганди. Энди улар сафи бирмунча ошади. Янги ўқув йилидан бошлаб институтда кореяшунослик факультети иш бошлайди. Янги факультетда 3 та кафедра бўлиши кўзда тутилмоқда. Булар корея тарихи ва географияси, корея иқтисоди, корея тили ва адабиётидир.

Талабаларга Жанубий Корея ҳамда Амриқо мутахассислари дарс беришади.

Тадбирда Ўзбекистондаги Корея элчихонасининг муваққат ишлар вакили Ли Чон—Сек, Республика Олий Кенгаши Халқаро алоқалар комиссияси раиси П. Қ. Ҳабибуллаев, Президентнинг давлат маслаҳатчиси А. А. Азизхўжаев ва бошқалар иштирок этишди.

СУРАТЛАРДА: Шарқшунослик институтида кореяшунослик факультетининг очилиш маросимидан лавҳалар.

Суратчи Муҳаммад АМИН.

Етакчилар ҳақида ҳикоялар

РУСТАМ

Рустамни кўрганимда, нимагадир, Ургутнинг тўпхонасида тантанали нишонланган Наврўз байрамини эслайман. Ўшанда «кетган» ва қайтадан «қайтиб» келган Наврўз биринчи бор Ургутдагидек ёдда қоларли бўлмагандир. Эҳтимол, менга шундай туюлгандир.

Рустамни кўрганимда нимагадир «Туркистон»даги азиз кишиларим кўз олдимга келаверади. Чунки бир автобус бўлиб уларнинг уч кун давомида Ургут кўчаларини тўлдирганликлари ҳам ана шу озгингина, тиниб-тинчимас Рустамнинг иши-да. Уларнинг таклифи билан Ургутда «Туркистон» байрами нишонланганди.

Яқинда эса... яна Рустам бир таклиф билан келди. Наврўзни биргалашиб тантана қилсак. «Ургутда бир меҳмон бўлиб кетсин «Туркистон»чилар» дейди кулиб. Ичимда ўз-ўзимга дейман: «Бу йигит бунчалик танти бўлмаса. Ҳозирги кунда меҳмон кутишнинг ўзи бўладими?»

Кейин билсам, унинг тантилик қилганича бор экан. Вилоятдаги барча туман Ёшлар Иттифоқидагилар ичида энг «бой»и ургутликлар экан.

— Ургутда вилоятда биринчи бўлиб, балки республикада биринчидир, бошланғич ёшлар ташкилоти котиблари жамоа, давлат хўжалиги раҳбарларининг муовинлари этиб тасдиқланган, — деб сўзлайди вилоят ёшларининг саркотиби Бўрибой Бўронов. — Ҳозир сизга таққослаш учун бир далил келтираман. Бу анча вақт ўзаро аскияга ҳам айланиб юрди. Бизлар тўрт минг маош олиб юрганимизда Ургутдаги бошланғич ёшлар ташкилотининг котиблари 8 минг олишарди.

Ана шу гапни эшитгандан кейин Рустамни ўзимча «синамоқчи» бўлдим.

— Саркотиб бўлганингиз билан барибир қўл остидагиларингиздан маошингиз кам экан-ку. Ўзи бу ерда сизни нима ушлаб турибди? Қайта сайланибсиз, — деб сўрадим.

Рустам бу саволга нимагадир жавоб бермади. Мен ҳам индамадим. Лекин пайти келиб фикрини эшитдим-у, унинг жавоби мана шу эканлигини ҳис қилдим.

— «Тирикчилик ўтказиш учун ишлаганимда бошқа иш ҳам топиш мумкин эди. Қизиқаман. Бунга сабаб дадам бўлсалар керак».

Ургут «комсомоли»нинг 70 йиллигига атаб чиқарилган мўъжазгина китобчада ташкилот дунёга келгандан бери «биринчи» бўлганларнинг суратлари бор. Ана шундай суратларнинг бири Рустамнинг дадасиники.

— Топдингиз, дадамиз ҳам биринчи котиб бўлиб ишлаганлар. Лекин тўғрисини айтай, менинг ишларимдан у кишининг ҳануз кўнгиллари тўлмайди.

— Бизлар бошқачароқ ишлардик, — дейдилар ҳар доим. Мен эса ҳар куни ўша «бошқачароқ ишлаш» қандай бўлишини аниқлолмай ҳайронман.

Ургутда, қолаверса вилоятда анча танилган Навоий номли жамоа хўжалиги бор. Яқингинада жамоа хўжалиги аъзоларининг ўртача маоши 20 мингни ташкил этаётганини, эшитганимда ҳайратлангандим. Ўша жамоа хўжалигидаги қишлоқ дўхтирлик амбулаториясида беморларни игна билан даволайдиган ва тўғри ташхис қўядиган япон аппарати мавжуд. Ана шу япон аппаратини ҳам Ёшлар Иттифоқидагилар келтиришган.

Тан олиш керак. Вақти келганда афғончилар ҳақида қайғурган ҳам, уларнинг хотирасини абадийлаштириш, улардан қолган фарзандларни йўқлаб туришни ҳам Ёшлар Иттифоқидагилар бошлашганди. Ва ҳозир ҳам шундай. Уларнинг ўзлари бугунги кунда моддий томондан қийин шароитда туришган бўлса-да, уларни унутишмади. Унутишга ҳақлари йўқлигини сезишди. Ургутдан афғонда шаҳид кетган 11 нафар йигит. Норбой Субхоннинг ўғли Ёдгор ҳар ойда беминнат ёрдам пулини олиб турибди. Токи Ёшлар Иттифоқи бор экан, бу ёрдам давом этади.

Кейинги пайтларда Самарқанд Давлат телевидениесидан Ургутдаги ишлар, янгиликлар ҳақида тез-тез кўрсатувлар бериб борилмоқда. Бунинг ҳам сабаби Ёшлар Иттифоқига бориб тақалади. Ургут Ёшлар Иттифоқи қошида мухбирлар бўлими ташкил этилган. Тележурналистларга видеокамерани Ёшлар Иттифоқидагилар олиб беришган. Ўша видеокамера ҳам уларга «пул келтирмоқда».

— Ўзимизнинг аҳволимиз ўзимизга маълум бўлганлиги учун ҳозирча ана шундай тижорат ишлари билан шуғулланишга мажбурмиз, — дейди қимтиниб Рустам.

Ургутга борган киши қурилаётган афсонавий ва мўъжизакор, бир-бирини такрорламайдиган биноларни кўриб, ҳаваси келмай иложи йўқ. Бу ҳақда тўлиқ гапириб беришни Рустамдан илтимос қилдим.

— Ургутдаги қурилиш ишларига бу йил қиш ҳавоси ҳам таъсир қилмади. Ургут талантли меъморга ёлчиган. Ҳошим Маҳмадиёров деган меъмор йигитнинг лойиҳаси асосида қурилаётган бу бинолар келажак авлод учун катта мерос бўлиб қолади. Буни ҳали кўпчилигимиз англаб етганимиз йўқ. Ҳошим юксак дидли меъмор. Ҳатто бир дона ғиштнинг қай усулда терилишини назорат қилади.

Бир куни ғалати аҳволнинг устидан чиқдим. Қурилаётган бино битиш арафасида эди. Ўтиб кетаётсам, жанжалнинг устидан чиқдим. Баъзи ғиштларнинг қўйилиши лойиҳадагидек бўлмаган экан. Эртаси куни ўша жойдан ўтганда битай деган бинони теп-текис ҳолатда кўрдим. Қанийди ҳамма ана шундай ўз ишининг устаси бўлса. Биз Ҳошимдаги ана шу истеъдодни қадрлаб, уни вилоят Ёшлар Иттифоқи лауреатлигига тавсия этгандик.

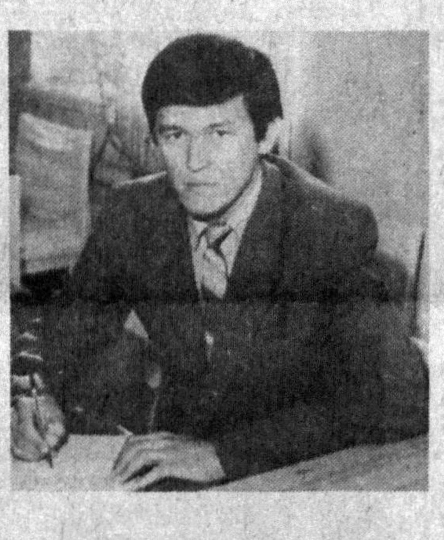

Шу номга сазовор бўлди. Эндиги ниятимиз уни республика Ёшлар Иттифоқи лауреатлигига тавсия этиш. У бунга лойиқ йигит.

Ургутда яқин кунларда троллейбус қатнови йўлга қўйилади. Бу троллейбус йўли Ургутни Самарқанд тумани билан боғлайди. Хўш, бу ишда Ёшлар Иттифоқидагиларнинг нима алоқаси бор? Хаёлимга шу савол келганди. Менинг фикримни уққандай:

— Ургутнинг ободлиги бизларга ҳам керак-да. Ишларимиз юришади. Ёшларимиз автобус кутиб қийналишмайди. Ургут ҳаётини ёшларсиз тасаввур қилиб бўлмайди.

Рустам бу фикрларини конференция куни айтди. Ўтган вақт ичида ана шуларни амалда қўллашга ҳаракат қилиб юрибди.

Аввалари Ёшлар Иттифоқи қўмитасига борганимда ходимлар кўплиги учун ишлар ҳам яхши эди. Бугунги кундачи. Туманларда 2—3 кишигина ишлашяпти. Улар нимага ҳам улгуришлари мумкин?

— Туманда 104 та мактаб бор. Мактаблар билан бир киши шуғулланади. Аввал тўрт киши мактаблар бўйича масъул эди.

Қолгани маълум.

Аввалари туманларга борганда «ёзадиган нима ишлар бор?» деб сўрасам, бир хил жавоб тайёр эди:

— Бошланғичларга бориб амалий ёрдам бераяпмиз.

Ҳозир-чи? Саналган киши қай бирига амалий ёрдам берсин? Эсладим. Вилоятдагилар туманлардагига амалий ёрдам кўрсатиш учун ўн—йигирма кунлаб сафарда бўлишарди. Энди уларнинг ҳам аҳволи маълум. Сафарга ҳам пул керак.

— Ургутда тамакининг даромади катта. Туман ҳокимининг қарори билан бой ташкилотлар афғончилар уюшмасига ёрдам бериши буюрилди. Лекин мени бир нарса қийнайдики, шу пайтгача ёшлар жамғармаси туза олмадик. Жамғармани тузиб олсак эди, олдимизга кўмак сўраб келувчиларга ёрдамлашардик. Юзимиз ёруғ бўларди.

Қанийди Ёшлар уйи бўлса. Фақат ёшларники. Унинг эшигини истаган пайтда ҳаддимиз сиғиб оча олсак. Тадбирларимизни, ҳар хил кўнгилочар кечаларимизни, қолаверса никоҳ тўйларини ўша ерда ўтказсак. Баҳслашадиган, янгиликлардан хабардор бўладиган гўша бўлса ўша ер.

Рустам Насруллаев истагининг амалга ошишини қай бир йигит-қиз истамайди.

Бир суҳбатда Рустамдан сўрагандим:

— Мақтовни ёқтирасизми? — деб.

— Мақтовни ёқтирмайман демайман-у, лекин икки-уч кишининг ичида сизнинг номингизга яхши гап айтилса, кимга ёқмайди, — деганди.

Албатта, Рустам ўша гапини мени мана шундай газета саҳифасига олиб чиқишим учун айтмаганди. Лекин мен «сотқинлик» қилдим.

Хафа бўлманг, Рустам, сизни уч-тўрт кишининг ичида бир мақтадим-да.

Гули ЧЕҲРА.

СУРАТДА: Ургут туман Ёшлар Иттифоқи саркотиби Рустам Насруллаев.

Саркотиб ҳақида қўшимча маълумотлар: 1962 йилда туғилган. Оилали, 4 нафар фарзанди бор. Мутахассислиги — биолог, муҳандис. 7 сотих томорқаси бор. Тамаки экади. Ёшлардан «бўшаган» пайтларида хотинига тамаки теришда, тизишда, чопиқ қилишда кўмаклашади. Яхши кўрган ақидаси — ваъдани бажариш ва бошлаган ишни охирига етказиш. Вассалом.

КЕЧА · БУГУН · ЭРТАГА

● **ТОЖИКИСТОН** парламентининг раиси Имомали Раҳмонов якшанба куни Норак шаҳрининг аҳолиси билан учрашди. Тожикистон — Афғонистон чегарасида МДҲ мамлакатлари — Россия, Ўзбекистон ва Қирғизистоннинг зўр мадади билан мустаҳкам мудофаа вужудга келтирилмоқда, деди у. Бу тадбир мамлакат чегараси бузилишига чек қўйиши керак. Бизда республика ва унинг аҳолиси хавфсизлигини пухта равишда таъминлаш учун куч ҳам, восита ҳам етарли, деб таъкидлади Раҳмонов.

● **ГРУЗИЯ** қуролли кучлари Сухуми штабидан хабар қилишларича, шанба куни иккита «СУ—25» самолёти Сухумини бомбардимон қилди. Натижада 12 киши ҳалок бўлди. Улардан 8 киши ҳарбий хизматчи ва 4 киши тинч аҳолидир.

● **КУНИ-КЕЧА** Россия халқ депутатларининг фавқулодда VIII съезди ўз ишини якунлади. Съездда кўпчиликни ҳайратга соладиган, кўзда тутилган ўзгаришларга сабаб бўладиган жиддий қарорлар қабул қилинмади. Бизнингча, съезд кимнинг кимлигини кўрсатди. Акс-садосини эса яқин кунларда кўрамиз.

● **КУБАНДА** қалбаки пул тайёрловчилар гуруҳи қўлга олинди. Илгарилари 100, 200, 1000 сўмликларни бемалол тайёрлаётганлар, 5000 сўмликни ҳам «савдо»га чиқаришган экан. Устамонлар ҳаммаси бўлиб 300 минг рубл қалбаки пул ва 15 минг АҚШ долларини «муомала»га чиқаришган.

● **АҚШНИНГ** собиқ давлат котиби Генри Киссинжер якшанба куни Эй-Би-Си телекомпаниясининг мухбири билан суҳбатда Россияга иқтисодий ёрдамни кўпайтириш кераклигини айтди. «Биз берадиган кўмакдан кузатилган мақсад Қўшма Штатлар тинчликсевар ва узлуксиз ривожланиб борувчи Россиядан манфаатдор эканини намойиш қилишдан иборат бўлиши лозим. Шу билан бирга менинг фикримча, иқтисодий ёрдамни шахслар билан боғлиқ қилиб қўймаслик зарур. У ерда умуман ислоҳотлар ҳақида эмас, балки ислоҳотларнинг суръатлари хусусида баҳс бораётган бир пайтда қандайдир бир шахс билан бирдамлик билдиришимиз хато бўлур эди», — деди у.

● **УФАДА** ўтказилган ҳисоб-китобларга қараганда энг кўп маош оладиган қандолатчилар экан. Энг малакали қандолатчининг ойлиги ўртача 82 мингга тўғри келаркан.

● **АҚШ** конгресси сенатининг ташқи ишлар комитети раҳбарияти президент Билл Клинтонга Амриқо қонун чиқарувчилари гуруҳини дарҳол Москвага юбориб, Россиядаги сиёсий вазият билан танишишни тавсия қилди.

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР · ХАБАРЛАР · ҲОДИСАЛАР

ХОРИЖДА НИМА ГАП?

● ХИТОЙ Халқ Республикаси Давлат кенгашининг Бош вазири Ли Пэн саккизинчи чақириқ Умумхитой халқ вакиллари мажлисининг бу ерда очилган сессиясида қилган маърузасида айтдики, Хитой билан Россия ўртасида янги муносабатлар ўрнатилди, Хитой — Россия алоқаларини янада кенгайтириш истиқболлари катта.

Бироқ беқарорлик омиллари кўпайиб бормоқда, деб таъкидлади Ли Пэн.

● АМРИҚО Қўшма Штатлари шарқий соҳилининг аҳолиси бошига XX асрда бу қадар даҳшатли табиий офат тушмаган эди. Мислсиз қор довул салкам 100 кишининг ёстиғини қуритди. Миллионлаб киши электр ва иссиқлик энергиясидан фойдаланишдан маҳрум бўлди, минглаб амриқоликлар ҳали ҳам аэропортларда, темир йўл вокзалларида самолёт учиши ва поезд қатнови бошланишини кутиб ўтиришибди. Миллионлаб кишилар хатарли жойлардан кўчирилди, даҳшатли денгиз тўлқинлари соҳил яқинидаги юзлаб турар жойларни ўз домига олди. Мэн, Массачусетс, Род-Айленд, Коннектикут, Нью-Жерси, Нью-Йорк, Делавэр, Вержиния, Шимолий Каролина, Жанубий Каролина, Жоржия ва Флорида штатларининг кўпчилик туманлари ҳамон табиий офат асоратидан қутулгани йўқ.

● БОЛГАРИЯ демократик кучлар иттифоқи мамлакатни бир йил идора қилганидан кейин энди мухолифат қаторига ўтиб қолди. Бу иттифоқ ҳокимиятни яна қўлга олиш пайига тушиб, муддатидан аввал парламент сайлови ўтказилишини талаб қилмоқчи. Демократик кучлар иттифоқининг шанба ва якшанба кунлари Софияда бўлиб ўтган 5-миллий конференцияси шу мазмундаги қарорни қабул қилди. Икки кунлик мунозарани якуновчи ҳужжатда республика президенти Жилю Желев ва мустақил иқтисодчи Любен Беров бошчилигидаги ҳукумат қаттиқ танқид қилинган.

(ЎзА, 15 март).

ПОЙТАХТ МАВҚЕИ ОШМОҚДА

Амриқо Қўшма Штатлари республикамиз пойтахти— Тошкент иқтисодиётига бу йил икки миллиард доллар сармоя сарфлаш ниятида. «Тижорат хабарномаси» мухбирига маълум қилишларича, бу моддий ёрдам рўзғорбоп электроника жиҳозлари, нусха кўчириш техникасини, дори-дармон ва халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга сарфланади.

Шаҳар ҳокимиятидан хабар беришларича, Амриқо томони Тошкентдаги қўшма корхоналар тармоғини янада кенгайтиради. Дарвоқе, ўтган йили пойтахтдаги Ўзбекистон — Амриқо қўшма корхоналари 5,3 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. Бу 1991 йил кўрсаткичидан бир ярим баравар кўп демакдир.

(ЎзА).

ДАНГ. БАРАНГ ОЛАМ

ТУРЛАНУВЧИ КЎЗОЙНАК

● ЯПОНИЯНИНГ «Никон» корпорацияси мутахассислари кўзни қуёш нуридан муҳофаза этувчи ажойиб кўзойнак яратишди. Кўзойнак линзалари рангсиз бўлиб, керакли пайтда у кўк рангга «бўялиб» қолади, яъни икки рангсиз линза орасида вольфрам оксиди жойлаштирилган бўлиб, унга 1,5 вольт қувватли заряд уланса, линза кўк тусга киради. Кўзойнакда эса батарея ҳам, тугмачалар ҳам бор. Бундай тугмачалардан иккита. Бирини босилса, 9 сониядан сўнг линза кўкаради, иккинчиси босилса, 4 сонияда линза ўзининг аввалги рангсиз ҳолига қайтади.

Бу кўзойнакнинг яна шу томони эътиборга моликки, электр заряд улангач, у 2 соат давомида кўкариб туриши мумкин.

ЯПОН ЭРКАКЛАРИ ФЕОДАЛМИ!

● МАЪЛУМКИ, япон эркаклари ишбилармонлик соҳасида тенгсиз. Буни барча билади. Бироқ, оилавий муносабатларда... Шунинг учун ҳам япон аёллари эрларининг айнан шу жиҳатларига «икки» баҳо қўйганлар, дейилади АҚШ, Канада, Австралия, Янги Зеландия ва Овруподаги тўққиз давлатда савол-жавоб ўтказган Торонтодаги «Арлекин энтерпрайз» ноширлик компанияси ўтказган тадқиқотда. Ҳақиқатан ҳам япон эркаклари аёлига меҳр-муҳаббат бобида энг сўнгги ўринлардан бирини эгаллаган. Греклар эса аксинча, ўз аёлига ўта меҳрли экан. Улар сўровда хотинларининг ташқи кийимидан тортиб, ички кийимигача ва ҳатто сийнабанди ўлчамларигача ёддан айтиб беришолган. Оиладаги муҳим саналарни ёда тутишини-ку, қўяверинг. Шунинг учун ҳам қойилмақом эр рутбасига фақат греклар сазовор бўлган. Дарвоқе, поляк аёллари ўз эрларига япон аёлларидан ҳам паст баҳо қўйишган. Бу эса япон эркакларини бир оз юпатиши мумкин.

МУСТАҚИЛ ДАВЛАТЛАР ИҚТИСОДИЁТИ

● «ИЗВЕСТИЯ» газетасининг хабар беришича, Оврупо тиклаш ва тараққиёт банки телевизион алоқа жиҳозларини сотиб олиш учун Беларусга икки миллион доллар ажратди. Халқаро ташкилот шу мақсадларда Беларусга яна 33 миллион доллар бериши лозим.

● «НЕЗАВИСИМАЯ ГАЗЕТА» маълум қилишича, Россиянинг бугунги кундаги қарзи 10,7 миллиард долларга етди. Россия Федерацияси молия вазири ўринбосари Андрей Вавиловнинг фикрича, бу қарзнинг 6,9 миллиарди М. Горбачев замонасида СССРга берилган қарз экан.

● «РОССИЙСКИЕ ВЕСТИ» газетасининг шаҳодат беришича, хорижий сармоядорлар кейинги беш йил ичида Россия Федерацияси иқтисодиётига 1,2 миллиард доллар сармоя сарфлаганлар. Россия президенти Б. Ельциннинг махсус фармони билан хорижий сармояларни суғурталаш бўйича халқаро ташкилот тузилди. Унинг ишида хорижий сармоя ташкилотлари билан бир қаторда россиялик ишбилармонлар ҳам иштирок этишлари мумкин.

(ЎзА).

„Туркистон" мушоираси

Нурулло ОСТОН

Нурулло дардли шоир. У аллақачон ўз овозини топиб олган. Шеърий тўпламлари чоп этилган. Шеърларида тоза самимият, қадим Самарқанднинг сирли наволари яширин.

Оқ тунларнинг шарпаси менман

* * *

Сўлим баҳор қанотларингда
Соғинтирган ёзни олиб кел.
Атлас кўйлак кийган қизларнинг
Лабларида нозни олиб кел.
Изларимни соғинган тупроқ
Ғубордай тўзиди кунлар.
Олучаранг қизлар қўлида
Кўклам, сендан қолди ол гуллар.
Оқ тунларни дараклаб, истаб
Ҳам сой кечиб, қир ошган мардум,
Оқ тунларнинг шарпаси менман
Саҳарларнинг ёлқини дардим.
Ҳовучимга олиб тунларни
Майхўр каби ичавераман.
Ғамлаб қўйган ҳафталаримнинг
Чигалини ечавераман.
Ичма, жоним, айрилиқ азоб
Бу мен, сезмай қолдим хатарни.
Атрофимда ўттиз уч соқчи
Ортга ташлаб бўлмас сафарни!

* * *

Ёноғингдан хол ўғирладим,
лабларимда туйиб юраман.
Лабларингдан бол ўғирладим,
энди мудом куйиб юраман.
Лабларингга сукут қимтилган
анордан ранг талабгор рўйлар.
Нигоҳларим сенга интилган
бармоқларинг менга не сўйлар?
Ой, наҳотки шу хушнуд менман,
кенг кўчага нега сиғмайман?
Гуркирайди бир ифор сендан
Ой, нимага тўлиб йиғлайман...

Есенин

Аллақачон кўнгил совуган
бу дунёнинг сайқалларидан.
Яхшиси кел, сўзла ҳамқишлоқ
Рязаннинг пайкарларидан.
Қучоғимда тўлғонгани рост
Эрон қизи қўй, у ҳисларни.
Яхшиси айт, гулдек очилган
Қўшни қизи мени эслармi...
Бу дунёда кўп сирни билдим,
Бари тилсим, бари дилга ёт.
Айт-чи, ошна, бизда ҳали ҳам
Сергей дея қўйишарми от?!
Умр гулдир, сўлмоғи аён,
Бу гапларни қўйиб тур, дўстим.
Кечалар ой ёруғида
Мени эслаб қўшиқ айтган ким?
Кўрдингми, ҳеч маъюс онамни,
Кутяптими ҳамон саҳарлаб.
Мен юрибман олис йўлларда
Ўз умримни ўзим заҳарлаб.
Россиянинг машҳур шоири
деган гапни чиқар ёдингдан
Қадри бўлмас оқар сувларнинг
Оқиб турса агар ёнингдан...
Яхшиси айт, дўст-у ёронлар
Бари соғми, эсон омонми,
Гурунгда тилга оларми
Мени — ўша ўжар, ёмонни.
Менга олқиш, тавалло ётдир,
Нетай совуқ ҳайкалларини
Мен соғиндим, ўша хушқомат
Рязаннинг пайкарларини...

Ўттиздан ошганда

Йигитни тебратар чолғу садоси,
Чолғулар садоси тебратар қизни
Бу оҳим, бу оҳанг,
Бу қайтмас нола
Қайларга етаклаб кетмоқда бизни?
Вужудлар эшилиб боради куйга
Оёқлар остида чайқалади ер.
Оҳ қандай лаззат бу,
Оҳ қандай азоб,
Кўзингда тирилар сўнаётган шеър.
Йигит тебранади, қиз тебранади,
Йигит интиқ боқар, қиз интиқ боқар.
Ўттиз йил кўксингда ухлаган туйғу
Энди томирлардан томирга оқар.
Тўхтама,
тўхтама, тўхтама оҳанг,
Мен айтиб олайин муқаддас сўзни:
Ўттиз йил берида сархуш бўлибман,
Ўттиз йил берида севаман сизни!

Моҳигул УКТАМ қизи

Моҳигул қадим Бухоройи Шарифдан. Ғиждувон туманида туғилиб ўсган. Шеъриятнинг қисмат эканлигини англамоққа интиляпти. Шеърларида бир митти юрак кўтара оладиган катта дарду-дунёлар бор...

Дилим — дардгинангга лиқ тўлган коса

* * *

Кетарман, юрмагин энди изимдан,
Бўлди, соқчи бўлма кекса хавотир.
Мен энди эркнинг бир эрка қизиман,
Ғамларим сочлари оқарган кампир.
Энди забонимга осилиб олма,
Менга ҳалал берма, эски андиша.
Юрак тирқишига қўрқувни солма,
Менга уятингни қилмагин пеша.
Энди сўзлайверар тўлган бардошим,
Тилимнинг дорида осилган сўзлар.
Мен шуни тушундим, йигирма ёшим,
«Энди андишани қўрқоқлар кўзлар...»

* * *

Дилим азобларга лиқ тўлган коса,
Қўй, унга тегинма, тўкилса ёмон.
Дардларинг йўллари бир ёруғ, тоза,
Унга чироқ бўлса танишим армон.
Ҳасратинг — умримга қўйилган тузоқ,
Кўзларим — аламнинг чўккан денгизи.
Таскинга итарма, у ҳали узоқ,
Ахир мен... сабрнинг тош қотган қизи.
Қисматим ўйнама. Ёлғон орзуни
Ҳар куни минг бора қарғаб чарчадим.
Мунглар йўргакланган митти туйғуни
Бешигинг йўқ дея, алдаб чарчадим.
Алдама. Алдовинг дилимни тортса,
Азобим тошса гар, чидамоқ душвор.
Дилим — дардгинангга лиқ тўлган коса,
Тўкилса таскининг беҳуда, бекор...

Устоз Икром Отамуродга

Тириклик-дийдамга осилган занжир,
унда соғинчларнинг тасвирин чиздим.
Изтироб дилдоғда ирғишлаб, сапчир
чақалоқ туйғумга ном қўйиб: «Эзгин».
Армон қоясига тикилган умрим,
фақат тасаллидан тилайди бир дор.
Умиднинг қўлида жон берган куним,
дардларнинг ингроғи — бўйнимда тумор.
Сўзқушнинг оқ-оппоқ қанотларига,
кашталар тикканим — тирик ўкинчим.
Руҳимнинг сеҳрли қўнғироғида,
энтикди хуш оҳанг: «келди бир кўргим...»
«Бир кўргим келди...»

* * *

Кўзларимни юмиб-юмиб ичаман,
Оқшомим, бунчалар ғамгин шаробсан.
Айт, ахир нелардан энди кечай ман,
Ғамкунга, бечорам, яна ярайсан.
Бир митти бахтчани тиланиб ўтдим,
Йилларнинг йўлида қўлимни очиб.
Азоб тепкилаган дил билан кетдим,
Айрилиқ йиғласа бир узун сочи.
Кузнинг осмонидан ёғилган тошлар,
Ғурурнинг қаддини этдилар майиб.
Кўникиш бемалол яна ёнбошлар,
Ҳижроннинг пойига бошини қўйиб.

Эшмўмин Али МАРДОН

Эшмўмин Қашқадарё вилоятидан. Содда, мўмин йигит. Дарди бисёр. Ўзига сиғмай юради. Шеърларида ғалати ташбеҳлар кўп. Юрагини тўкиб ёзади. Илк тўплами чоп этилиш арафасида.

Мен ўзимга сиғмадим

* * *

Ширин атирлардон сархушдир олам,
Дарахт гулларида сирлар яширин.
Қизнинг туйғулари бирам напармон.
Дардини гулларга этади тортиқ.
Лабларида болдек армонлар яшар,
Ошиқлар ҳасрати кўзларда пинҳон.
Нигоҳлари дилда шеърлар уйғотар,
Инжиқ руҳиятга солиб ғалаён.
Айланиб-ўргилиб беқарор еллар,
Оппоқ вужудидан ўпиб қочади.
Рашидан ғунча лаби тарс-тарс ёрилиб,
Бўзариб, қизариб гуллар очади.
Бор бўлсин баҳорий санобар ҳислар,
Эзгулик бор бўлсин дилларда бутун.
Гуллардек нозланиб юришсин қизлар,
Шоир шоир бўлиб яшаши учун.

* * *

Мен сенинг бағрингга сиғмадим,
Кўксингга қўймадим бошимни.
Безабон гўдакдай йиғладим,
Кўрмадинг, дил тўккан ёшимни.
Мен сенинг меҳрингга сиғмадим,
Бахт деган оламга сиғмадим.
Шу ночор ҳолимга йиғладим,
Уммондек севгимга сиғмадим.
Сенга атаб достонларимни,
Бир оғиз сўзимга сиғмадим.
Сиғмадим кундузга, тунга ҳам,
Мен ўзим-ўзимга сиғмадим.

* * *

Саждалар қилмоққа арзирмисан сен,
Эртаклар битмоққа арзирмисан сен,
Қалбга машъал қилиб мангулик дардни,
Ёлғонлар айтмоққа арзирмисан сен.
Шоён кунларимдан кўзинг хотира,
Илк бор сўзлаганнинг сўзинг хотира,
Сенинг борлигингдан далолат берган,
Руҳимдаги армон, ўзинг хотира.
Кўкка тошлар отди кўзим ёшлари,
Юлдузлар — ишончнинг кесик бошлари,
Надомат умримга ёпилган либос.
Тунлар армонимнинг узун сочлари.

* * *

Йўлда тулпор кетар, кўзида олов,
Туёқлар шаштидан отилар фиғон.
Жабдуғи қийшайиб ёнига тушган,
Изида юмалаб йиғлайди армон.
Йўлда тулпор кетар, жигари куйган,
Кўзлари ўт бўлиб кўкка тирмашар.
Оташ нафасидан буркийди исён,
Таскинсиз руҳига қайғу чирмашар.
Йўлда тулпор кетар, жонидан тўйган,
Манзиллар алдамчи, йўллар гумонли.
Садоқат аҳдида шармисор бўлган,
Дийдаси ёшлигу, умри туманли.
Йўлда тулпор кетар, нотавон, ғариб,
Қирчанғи тўдалар қувғинди қилган.
Бор умри муносиб рақиб ахтариб,
Умидлар косаси афсусга тўлган.
Йўлда тулпор кетар, кўзида олов,
Борлиққа ўт қўйса нигоҳи билан,
Ўт қўйса ёлғонга, ўт қўйса шеърга,
Ёлғиз қолса ишқдек паноҳи билан.

* * *

Кечикиб топган гулим,
Ичкиб топган гулим,
Эй, бу қисмат жабридан
Оҳ чекиб топган гулим.
Бардошим — дилда тошим,
Дарё бўлди кўз ёшим,
Ҳам бўлмасин бу бошим,
Дилга ўт ёққан гулим.
Эй париваш, хирамон,
Бир бахтли кун ногаҳон,
Келсанг агар, мен томон
Бахт кулиб боққан гулим.

Соғинбой ИБРОҲИМОВ

Соғинбой 80-йилларда қорақалпоқ шеъриятига ўзгача овози билан кириб келган ёшлардан бири. Унинг иқтидори бутунлай янгича шеърий сатрларда, фалсафий дунёқарашида, бировга ўхшамаган оҳангларда кўринмоқда. Бир нечта шеърий тўпламлари чоп этилган.

Йўллар етаклади мени Олтой тоғига

Йўллар Олтой тоғларига олиб боради...
қор ётмайди бу тоғларнинг бошида
булут ёпмас бу тоғларнинг бошини...
Мана, дийдорлашдик, Олтой тоғлари!
Мана, дийдорлашдик, дарён Хотун!

* * *

Бу йўлларнинг
мен тушуниб улгурмаган
ҳуфя-ҳуфя сирлари бор
бу сирларни
йўллар менга
ҳозир очмаса керак.
бу заминни сири фақат
ўз мулки эрур...
Бу замин, тоғ,
бу йўллар мени
нега бугун кўргиси келди?! —
еттум келар
саволларнинг тагига жуда...
ҳуфя-ҳуфя, сирли-сирли
йўллар узра қоламан
тунги осмон юлдузлари —
чақнагич ҳарфлар
мен билан қолур...
Мен ўқишим керак энди бу ёзувларни

* * *

Юлдузларнинг
мен тушуниб улгурмаган
кўп сирлари бор...
улар аср-асрлар бўйи
гувоҳ бўлиб келди ахир
замин юзидаги
Ёзларга, қишларга, қорларга,
одамларнинг кўнглидаги
орзулар, қайғулар, зорларга...
одамларнинг турмушидан улар бохабар...
Ўрхун билан Энасойда
тошлар тарашлаб
битик битган усталардан
улар бохабар...
демак сўзсиз, бу юлдузларнинг
менга айтмоқ истаётган
кўп гаплари бор!

* * *

Йўллар етаклади мени
Олтой тоғига...
Бу ерда ҳам
толлар ўсар экан жилға бўйида...
Бу ерда ҳам
одам ўғли —
одам ўғли ахир, —
истар экан
ўзи турган тепаликнинг
Юксак бўлмоғин...
негаки:
олисларни кўрса бўлар
юксакда туриб,
паст-баландни кўрса бўлар
юксакда туриб...
тоғлар тепасида туриб
кўргим келди менинг ҳам
олисларни, паст-баландни...
Бу заминда
ўзимга айтажак
ўз сўзларим бор!

Қорақалпоқ тилидан ўзбекчага Музаффар АҲМАД уйғунлаштирган.

Омондурди ОННАДУРДИЕВ

Мушоирамизнинг навбатдаги саҳифасини тайёрлаётгандик. Хоразмдан — дилбар шоиримиз, ҳассос таржимон Матназар оғадан қалин мактуб олдик. Очсак... Бетакрор туркман шеъриятидан ўзбекчага уйғунлаштирилган шеърлар экан. Кўпдан бери ўйлаб юргандик, бутун Туркистон элининг овозларини эшитолмаяпмиз, деб. Ниҳоят, умидимиз ижобат бўлди.

Қаро кўзинг қаросинда ўларман

* * *

РУБОИЙЛАР

Бу гулларнинг аросинда ўларман,
Қаро кўзинг қаросинда ўларман.
Дилингни мен яро қилдим ўринсиз,
Дилингнинг мен яросинда ўларман.

* * *

Жаҳонда кўп азиз хор бўлиб ётмиш,
Борлар йўқ, йўқлар-чи, бор бўлиб ётмиш.
Соҳилга санчиган балиқдир дилим,
Тўлқин келарми деб, зор бўлиб ётмиш.

* * *

Ўзинг асра. Сендек ҳимоятим бор,
Сен ҳақда ажиб бир ҳикоятим бор.
Олиб кетдинг дилни. Бермадинг қайтиб,
Ўзингдан ўзингга шикоятим бор.

* * *

Ўғлим, елкамга чиқ. Сўзим ўйинмас,
Ўғлин эркалатса ким ҳам суюнмас.
...тоғнинг юрагини тушунмоқ керак,
елкасига чиқиш унча қийинмас.

* * *

Катхудодан мудом улги олди эл,
Дард чекса, ўзини дардга солди эл.
Бир ушоқ ногаҳон шоҳ бўлиб эди,
Ғуж-ғуж майда-чуйда бўлди-қолди эл.

* * *

Кимлар кўрди, кимлар кўрмади — кетди,
Кўнгилга минг маъни ўрнади — кетди.
Тоғим! Ўз қаърингдан ковланган темир
Тош бўлиб, юзингни тирнади кетди.

* * *

Табиат кўзларга нурин берибдур,
Иккисига икки ўрин берибдур.
Сўнгра бир-бирини еб қўймасин деб
Ўртасида катта бурун берибдур.

* * *

Севдим. Ишқ энг олий қадр бу, гулим,
Сен-да билсанг эди, надир бу, гулим.
Манглайимда чизиқ ажин эмасдир,
Исминг битилган бир сатр бу, гулим...

Рубоийларни туркман тилидан ўзбекчага Матназар АБДУЛҲАКИМ уйғунлаштирган.

Ашурали БОЙМУРОД

Ашурали Бекобод туманида туғилган. Мактабда муаллим. Шоир ҳам. Унинг битикларида қадим-қадим наволар, ўзгача бир ҳайратлар яширин. Бу дунёнинг севинч, азобларини ўз дарди деб тушунади.

Сўзлар нурин сочиб кетди

* * *

Тўтиқушга

Сен — садо ҳам эмассан,
Сени ким ҳам тушунган,
Наҳот, бир сўз демассан,
Ўз номингдан қушгинам?
Баъзилар бор, сен каби
Тақлид қилмоқ ишидир.
Бундайларга дунёнинг
Гунг бўлгани яхшидир!

* * *

Оқил момо мақоллари

Сўз мулкига йўқдир поён,
Йўл очаркан боқма қаён,
Бу оламдан ўтди шоён,
Оқил момо мақол айтиб.
Сўз қуролдир, айт, бехато,
Либос ичра улуғ мато,
Ичакларни узди ҳатто,
Оқил момо мақол айтиб.
Ҳар кўнгилни ошно этди,
Ошиқ дилни ташна этди,
Бир иликлик рўшно этди,
Оқил момо мақол айтиб.
У элимда бахши эди,
Давраларнинг нақши эди,
Ҳаммадан ҳам яхши эди,
Оқил момо мақол айтиб.
Қолди ундан мўъжаз дафтар,
У кўнгилдан учган қаптар,
Нопокларга санчди наштар,
Оқил момо мақол айтиб.
Сўзлар нурин сочиб кетди,
Уйқуларим қочиб кетди,
Кўзларимиз очиб кетди,
Оқил момо мақол айтиб.

Жумагул СУВОНОВА

Жумагул Ургут туманида таваллуд топган. Дардли шоира. Сўзлар азобини сезиб ёзади. «Тиллақош» деб номланган илк тўплами чоп этилган. Ёзувчилар уюшмасининг Самарқанд вилоятлараро тарғибот марказида хизмат қиляпти.

Бир савол айланар тилимда

* * *

Қовжираган лабларим қақроқ,
Мен йиқилдим умрим бетайин.
Ёрилтошим.. ёрилиб кетгин!..
Қучоғингга кириб кетайин.
Изтироблар эзар танимни,
Алдамчи ишқ жонимдан ўтар.
Сабо мени ўз ҳолимга қўй,
Дардларингни сен ўзинг кўтар.
Чорламагин оғир йўлларга,
Бари сароб... шунчаки бир ўй...
Муҳаббатнинг ҳалоскори йўқ,
У ноладир у бир эзгин куй.
Етаклайсан қайга шошириб,
Далдаларинг қолиб кетади.
Мен боргунча ахир у гулин.
Сариқ соч қиз олиб кетади.
Мен на Лайли, на Ширин эмас,
Шунда ўзим бўлиб ўтаман.
Йиғлаб-йиғлаб ёлвориб, ўша...
Ёрилтошга кириб кетаман.
Ёрилтошим, ёрил,.. ёрил-ей!...

* * *

Бир қизил гул бўлсайдим,
Қўлларингда сўлсайдим,
Оёғингга бир кеча,
Бошим қўйиб ўлсайдим.

* * *

Хаёллар комида тўлғониб,
Бир савол айланар дилимда.
Сўзлолмам бу қандай кўргулик,
Сўз чил-чил синмоқда тилимда
Йигирма тўққиз йил жуфтланган
Лабларим очилмас не битик?
Йўлларим тўсади тушимда,
Йигирма тўққизта қулф эшик.
Қўлларим қисқариб қолади,
Тутқичга етган чоқ очолмай.
Елкамга ёпишиб олади,
Тунларни кузатиб толган ой
Борлиқ жим. Саҳарга ҳукмрон,
Кўр, соқов сукунат яшайди.
Бу банди юракнинг додига,
Еру-кўк қўшилиб кетсайди.

Беруний СУЛТОНЗОДА

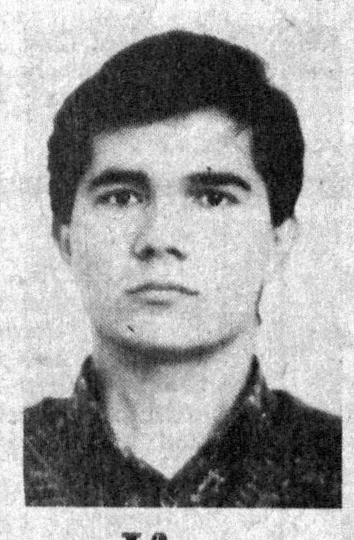

Берунийнинг шеърларини ўқибоқ унинг Хоразм фарзанди эканлигини сезасиз. Оҳанглари бўлакча. Бировга ўхшамайди. У ҳозирги кунда ТошДДнинг журналистика факультетида таҳсил олаяпти.

Қани кўрсат ўша парини

* * *

Ғофил гужумларнинг комил япроғи,
Зулматдан тонггача бепоён йўлак.
Идроким энг кичик қушнинг япроғи,
— Менга ишқ керакмас, илоҳдан бўлак.
Шивирлаб кетади кулолга бир тор,
Кўза ичидадир оқ сиёҳ — мотам.
Занжими, ўзбекми ва ёки тотор,
Кулбам атрофида изғийди одам.
Пул эмас меҳнатим, фақат туш эрур,
Кузда ҳам тахайюл келтирар олов.
Имкон бу тупроқнинг устида турур,
Бу ҳалол неъматдир, қўлдаги ялов.
Эътиқод дардини тўкади фалак,
Ёзилиб битмаган мозий юзида.
Остонам қип-қизил, туммордир юрак,
Асримнинг энг тўнғич хумиор кўзида.

* * *

Сени ёринг унутдими дўст,
Қишлоқдан ҳам бўлдингми безор.
Қани кўрсат ўша парини,
Нечук сенга берибди озор.
Сени ёринг унутдими дўст,
Йигирмага кирмайсан қайтиб.
Соддагина шеърларинг билан,
Ёниб юрдинг қўшиқлар айтиб.
Сени ёринг унутдими дўст,
Кўзларингдан оқиздими қон...
Юрагингни эзғилаб ташла,
Майли энди севма ҳеч қачон.
Сени ёринг унутдими дўст,
Сочиб юбор иродангни сен.
Бу дунёдан риёзат чекма,
Ғамларингни олай энди мен.
Сени ёринг унутдими дўст...

Шуҳрат ҲАКИМ

Шуҳрат боёвутлик. Қишлоқда яшаб ижод қилади. Шеърларида болалардагидек содда ҳайрат, самимий туйғулар устивор.

Тоҳирлар дардлари ўхшайди тушга

* * *

Мезонлар учмоқда. Мўътадил кунлар
Тобора азиздир офтобнинг тафти.
Оғир хаёллардай вазмин сузади.
Булутлар — осмоннинг оппоқ ҳасрати.
Ширин дилбандларин кузатиб йўлга,
Маҳзуна боғларнинг ранглари синиқ.
Кундан-кун тўлишган далаларим ҳам
Фарзанд кутаётган аёлдай инжиқ
Турналар ўтади, қўшиқлар айтиб,
Нелардир қолади дилда тўлғона,
Сафарга отланган ошиқ йигитдай
Қалдирғоч сувларни ўпар пинҳона.

Муҳаббат

Сулув саҳарларнинг майин сабоси
Сумандар атрини сочади аста.
Сайҳуннинг сурурбахш мавжлари мисол
Муаттар туйғулар тошади қалбда.
Бунчалар зебо-ей, бу яшил боғлар,
Бу кўклам бунчалар маъсум ва зангор.
Шабнамли гулларга лабимни босиб,
Дилимда тумандай эрийди ғубор.
Ёмғирли далалар чорлайди мени,
Ҳалжон уйғотар ҳар мурғак майса.
Қалдирғоч сингари қанот ёзсаму
Осмоннинг рангини ўғирлаб қайтсам...
Дунёда ҳижроннинг борлиги ёлғон,
Тоҳирлар дардлари ўхшайди тушга.
Недандур мунаввар, шодумон кўнглим
Талпинар ўшал хуш, сўлим оғушга.
Бу таранг тортилган қошларга атаб
Юрагим қатига ўсмалар эксам,
Райҳондай бўй сочган сумбул сочларга
Бахтимни, умримни қўшиблар ўрсам.
Эпкинни кутгандай саратон пайти
Ул нозли нигоҳни кутгум интизор.
Туманли кечада кулган ой каби
Уйларим ёритар ул моҳи узор.
Кўксимда яшнайди хушбўй ғунчалар,
Илоҳий иффатдан кезаман сармаст.
бир тўрғай сайрайди қалбимда майин,
Бу сенми, наҳот бу сен, муҳаббат?!

ЗАҲИРИДДИН МУҲАММАД БОБУР ТАВАЛЛУДИНИНГ 510 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

«...СЎЗИМНИ ЎҚИБ, СОҒИНГАЙСАН ЎЗИМНИ»

Ўзбекистон Фанлар академияси мухбир аъзоси, тарих фанлари доктори, шарқшунослигимизнинг сарбонларидан бири Сабоҳат опа Азимжонованинг иш столида Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг икки сурати турибди. Булардан бири — XVII асрга оид миниатюра, иккинчиси эса «Ҳиндистон девони» деб аталмиш китобдаги сурат (асли Британия музейида сақланмоқда). Олима бирин-сирин ана шу икки суратга синчков назар солади ва бизни ҳам шунга даъват этади. Биринчи суратдаги Бобур бир жиҳатдан ҳиндга, форсга ўхшаб кетади. Девондаги сурат эса Бобур ватандошлари сиймосини эслатади.

— Менга қолса, шоиримизнинг «девон»даги сурати Бобурнинг ҳақиқий сиймосига яқин бўлса керак, — дейди олима. — Ахир у ўзбек фарзанди эди-ку, юз-кўзи, қонижони билан ўзбек эди-ку...

Шу ўринда Сабоҳат Азимжонованинг ўзи ҳақида ҳам икки оғиз гапириб ўтсак. Муҳтарама олимамиз 40-йилларнинг бошида Тошкент педагогика институтини битирган. Сўнгра Тошкентда машҳур шарқшунослар Яқубовский, Крачковский, Беляев қўлида аспирантурада таҳсил кўрган. Ҳозир чет тилларни ўрганишга қизиқиш кучайиб кетган бир кезда Сабоҳат опа мансуб бўлган авлод хорижий забонларни қай тарзда ўрганганини айтиб ўтиш ўринлидир.

— Ленинградда аспирантурада олима Тожихон Қодирова билан ўқиётган кезимда араб, форс ва француз тилларини ўргандим, — дейди Сабоҳат опа. — Кутубхонага эрталаб бориб, кечқурун чиқиб кетар эдик. Уриниб-туртиниб тил ўрганар эдик. Агар менга Заҳириддин Бобурнинг муборак сўзлари, яъни: «Ҳар кишиниггким бир ишга машғуллиги бор эди, мақсади ва ғарази ул эдиким, бу ишни камолга тегургай», — деган табаррук калималари мадад бўлган десам баландпарвоз гапиряпти деб ўйламанг. Мен умр бўйи Бобурни ўргандим. Умр бўйи ана шу буюк давлат арбоби ва шоирнинг асарларига маҳлиё бўлиб яшаяпман.

Мана сиз, Бобурнинг 500 йиллик тўйи нега қуруққина нишонланди, деб сўраяпсиз. Ростини айтсам, ўшанда замоннинг феъли тор келди. Шоирнинг назмини эсланг: «Чархнинг мен кўрмаган жабру-жафоси қолдиму? Хаста кўнглим чекмаган дарду балоси қолдиму?» Беш асрлик тўйида ҳам ўша чарх ўзининг ўткир тишлари билан алломанинг этагига ёпишди. Ўша кезлар муҳтарам адабиётшуносимиз Азиз Қаюмов билан Марказий Қўмитанинг мафкура секретари Оқил Салимов ҳузурида бўлдик. Олим олимни тушунар, деган умидда эдик. Дарҳақиқат, у киши мақсадимизни англади. Боя айтганимдек, тўй ижодкорга яраша шону-шавкат билан ўтмаган бўлса-да, лекин, ҳарқалай, «Бобурнома» ва Бобур девони рус тилида қисқартириб бўлса ҳам нашр этилди. Халқ севган шоиримиз айтганидек, «яхшиларнинг ҳиммати унутилмас, унутилмас улар олдидаги қарз...».

«Бобурнома»ни ўзбек тилида тўла нашр этишдек савобли юмушга Порсо Шамсиевдек муҳтарам устозларимиз қўл уришган эди. 1960 йилда чиққан бу асар бир қадар мукаммал бўлиб, маданий-илмий ҳаётимизда катта воқеа бўлган эди. Асар XIX асрдаёқ Оврупо ўқувчиси қўлига етиб борган. Агар русча нашри ҳақида гапирадиган бўлсак, аввало, Михаил Сальенинг беминнат хизматларини айтиб ўтишимиз керак. Бу зукко арабшунос ва туркийшунос олим оғир дардга чалиниб, юролмай қолган эдик. У билимдонлик ва қунт-ихлос билан Бобурнинг шоҳ асарини русчага ўгирди. Мен унинг 1958 йилдаги биринчи нашрига сўзбоши ёзганман, таҳрир қилганман. Шу кунларда бу бебаҳо китобнинг навбатдаги нашри корректурасини ўқир эканман, яна таржимонимизнинг маҳоратига тасанно айтиб, унинг хотираси олдида бош эгмоқдаман. Хайрли иш унутилмайди, деб шунга айтадилар-да...

Бобурнинг дастхати ҳақида гап очдингиз. Бунинг тарихи қуйидагича: мен Деҳлига халқаро илмий анжуманга борган эдим. 1964 йил эди, чамаси. Деҳли университетининг профессори Низомиддин бизга илмда «Бобурнинг Ҳиндистон девони» деб аталадиган тўпламни кўрсатди. Бу тазкирага Бобурнинг асосан ўзбек тилида ёзилган шеърлари киритилган эди. Китобнинг охирги бетидаги байт менинг эътиборимни тортди. Мана ўша икки мисра:

Ҳар вақтки кўргайсан ушбу
сўзимни,
Сўзимни ўқиб соғингайсан
ўзимни.

Бу мисралар Бобурнинг ўз қўли билан ёзилган, яъни унинг дастхатидир. Жаҳонгир подшоҳнинг ўғли Шоҳжаҳон имзо қўйиб, ўз муҳрини босиб, бунга гувоҳ бўлиб турибди. Бу Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг бизга маълум бўлган биринчи ва охирги дастхатидир. Кейинчалик мен «Ҳиндистон девони»ни 1966 йилда рус тилида нашр эттирдим. Мана энди юбилей шарофати билан уни кенгайтириб, янги илмий мулоҳазалар асосида ўзбек тилида яна нашр этиш мавриди келмадимикин, деб ўйлаб қоламан. Фикримча, бу китобни улуғ аждодимизнинг ўзи ҳам назардан кечирган. Гарчи муаллифнинг таҳрир қилган сатрлари сезилмасада, дастхати борлиги учун шоир бу девонни ўқиб чиққан, деб умид қилса бўлади.

Катта тўй арафасида сўнгги ўн йил мобайнида Бобур меросини нашр этиш қай тариқа кечганини айтиб ўтиш ўринли бўлса керак. 80-йилларнинг бошида ЮНЕСКО «Бобурнома»ни Парижда француз тилида икки марта нашр этди. Мен биринчи нашрнинг Мовароуннаҳр қисмига сўзбоши ёзганимдан хурсандман. Афғонистон ва Ҳиндистон қисмларига эса шу мамлакатларнинг олимлари кириш сўзи битишган. Иккинчи нашрнинг таҳририда ҳам қатнашишга муяссар бўлганман. Хуллас, шуни айтмоқчиманки, ватандошимизнинг асарлари жаҳоннинг йирик илмий марказларида ўрганилмоқда, нашр этилмоқда.

Бобурдек ноёб истеъдоднинг меросини пухта ўрганиш ва тарғиб этиш учун Тошкентда халқаро илмий анжуман чақирилса, айни муддао бўлур эди. Анчагина сарф-харажат қилишга тўғри келади. Лекин ватандошимиз хотираси учун, илмимиз ва маданиятимиз равнақи учун шу ишларни қилсак арзийди.

Манбаларда нақл қилинишича, қуйида мен айтадиган тўртлик Бобурнинг сўнгги мисралари бўлган. Мана ўша биз форс тилидан таржима қилган сатрлар:

Умрим ҳама фироқу
ҳижронда ўтди
ғаму ғусса била
Бу қиммат баҳо умр арзон
ўтди
ранжу аламла
Самарқанду Ҳиротда
ўтмаган умр
айшу ишратла
Афсус, Аграда вайрона
бўлди
жабру ситамла.

Ватанидан йироқда изтироб чекиб яшаган шоиримиз эндиликда мустақилликка эришган юртимизда ёдланмоқда. Улуғларимиз айтганидек, вафотидан кейин қанча асрлар ўтиб эслаш буюк арбобнинг иккинчи умридир.

Абдулла АБДУҚОДИРОВ,
Пўлат НИШОНОВ,
(ЎзА).

Китоб жавонингизга

Эл устозим мен эсам — толиб!
Сўз дурларин термоқдир ишим.
Одамларнинг ўздан олиб
Одамларга бермоқдир ишим.

Халқимизнинг энг суюкли ва ардоқли шоири Эркин Воҳидов ўз мухлисларини янги асарлари билан хушнуд этмоқда. Юқоридаги шеърий сатрлар билан бошланувчи бу тўплам «Изтироб» деб аталади. Ҳақиқатан ҳам бу китоб шоир юрагининг изтироби, пок қалбининг исёни, самимий ва инсоний туйғуларнинг авж пардасидаги акс садосидир. Самимийлиги шундаки, саҳифаларини ўқиган китобхон «Воҳ, бу менинг дилимдаги гап-ку!» дейиши турган гап. Дарвоқе, шоирнинг янги китоби бизнинг бугунги ижтимоий, эртанги умидимиздир.

Тўпламга шоирнинг турли йилларда ёзган ва муштарийлар томонидан илиқ кутиб олинган энг яхши шеърлари, долзарб публицистик мақолалари киритилган. Уларни яна бир бор мутолаа қилар эканмиз, шоирнинг башоратига, узоқни кўра билишига, донолигига ўзингиз билмаган ҳолда тан берасиз. Шоирнинг нияти холис, ҳақиқатгўй қалбидан абадий жой олишни истайди. Шоирнинг нияти холис, ҳақиқатгўй қалби ниҳоятда [illegible] туради. Буларсиз халқнинг қалбидан абадий жой олиш қийин. У мустақиллик эришган она юртининг [illegible] қувонади, келажагига ишонади. Шоир айтади:

Қутлуғ истиқлол кунида
Эй Ватан, бағрингда шод,
Эркин ўғлонинг бўлиб
Юрмоқни истар кўнгил.

«Ўзбекистон» нашриёти томонидан чоп этилган бу китоб элимизнинг барча шеърга ташна китобхонларига аталган муносиб тўёна бўлди.

АДИБ Оқилжон Ҳусановни ёш китобхонлар яхши билишади. Унинг «Тоғда ўсган бола» асари ҳалиям қўлма-қўл бўлиб ўқилади десак лоф бўлмас. Шу асаридан сўнг ҳам ёзувчи яна қатор қиссалар, ҳикоялар яратди. Ҳатто шеърлар ёзиб, ўзининг битмас-туганмас ҳиссиётга эга эканлигини ҳам намойиш этди.

Хўш, яшашнинг маъноси нима? Биз не учун яшаймиз? Ортимиздан ном ё зурриёд қолдириш учунми, ё?..

Ёзувчининг эсдаликлари ва ҳаётий кечинмаларидан иборат мажмуасини ўқиган муштарий ана шундай дардли саволларга тўла жавоб топа олади.

Севимли адибимиз Носир Фозилов таъкидлаганидек: «Оқилжоннинг ҳаёт гули энди

очилади. Ўзига хос чамонзорга айланди, унинг гуллари. Бу гуллардан унинг сон-саноқсиз мухлислари ҳамиша баҳраманд бўлишларини тилаб қоламиз! Бизнинг ҳам ниятимиз шу.

Шоир ва журналист Муҳиддин Жабборни кўпчилик яхши билади. У ўзининг афғон мавзусидаги бир қатор публицистик мақолалари билан ҳатто рус ўқувчиларига ҳам таниш. Аммо шеър машқ қилиш, дилидагини қўшиқ қилиб айтиш Муҳиддин акага кўпдан теккан «дард». Турли йилларда ёзган шеърларини бир тўплам қилиб чоп этишни у кўпдан бери орзу қилиб юрарди. Ниҳоят, унинг нияти ижобат бўлди. Яқинда «Ёзувчи» нашриёти унинг турли даврларда ёзган шеърларини «Севинч ёшлари» номи билан нашр этди. Тўплам ҳақида мулоҳаза билдирмоққа шошилмайлик. Чунки уни қай даражада баҳоламоқни зукко шеърхоннинг ўзи билади.

Луқма

ТАРИХИМИЗНИНГ БАҲОСИ ҚАНЧА?

Мустақил бўлдик. Энди ҳеч ким тарихимизни, ўтмишимизни ўрганишимизни, тадқиқ қилишимизни таъқиқлай олмайди. Шундай экан ўз қадриятларимизни тиклайдиган замон келди. Аммо, баъзи жойларда тарихимизни тадқиқ қилишда қийинчиликлар юз бермоқда. Ушбуларни ёзишга мажбур қилган нарса республика Давлат Ҳужжат архивидаги баъзи муаммолар. Республикамиздаги кўпгина олимлар бу ташкилотнинг бугунги кунда қанчалик кераклигини яхши биладилар. Аммо, бу жамоани ҳам иқтисодий қийинчиликлар четлаб ўтмаётганининг гувоҳи бўлаяпмиз. Бу даргоҳга нафақат республикамизнинг турли вилоятларидан, балки дунёнинг турли томонларидан олимлар келиб архив материаллари бўйича илмий ишлар қиладилар. Китоблар ёзадилар. Яқинда республика Давлат Архиви пуллик хизматга ўтишга тайёргарлик кўраётгани ҳақидаги хабарни эшитиб қолдик.

Тўғриси ҳозирги шароитда 3000—4000 маошга кун кўраётган аспирант тарих материалларини пулга сотиб олиб ўрганиши қанчалик қийинлигини шу соҳада ишлаётганлар яхши билишади. Баъзи сафарга келган олимлар бир кунда 10-15 та архив ҳужжатини кўрадиган бўлса бунга унинг маоши ҳам етмайди-ку?! Баъзи олимлар 2—3 ойлаб ишлаши керак. Наҳотки, тарихимизни ўзимизга ўзимиз пуллашимиз шарт. Шусиз ҳам кўпчилик илм соҳасидагилар кун кўриш оғирлигидан бу ишдан қўлини ювиб қўлтиғига урмоқда. Айтаверсак дард кўп.

Республика Давлат Архивига тижоратчилар, бизнесменлар, брокерлар ташриф буюрмайди. Шундай экан, тарихимизни ўрганувчи хорижлик тадқиқотчиларга хизмат пуллик бўлса ҳам майли. Аммо ўзимизнинг тадқиқотчиларимизга архивимиз бепул хизмат қилсин. Улар учун ҳукуматимиз моддий маблағ ажратса, ўйлаймизки барча муаммолар ҳал бўлади.

Б. ҚАЮМОВ,
аспирант.

Д. ХОЛМУРОТОВ,
илмий тадқиқотчи.

И. СУЛТОНОВ,
ўқитувчи.

«БАҒДОД»НИ КЎРМАБСИЗ...

ШАРҚОНА рақс санъати мўъжизаларидан баҳраманд бўлишни истайсизми? Рангбаранг олам, «Минг бир кеча» эртакларида сизни лол қолдирган Бағдод кўз ўнгингизда намоён бўлсинми? Унда «Бағдод» шоу-группасининг томошаларига келинг.

Бу гуруҳ ўтган йили Тошкентда тузилганди. Унга «Ўзбекистон савдо уйи» ҳамда Республика ногиронлар жамияти ҳомийлик қилаяпти. Яхшиси, мазкур ҳақида унинг бадиий раҳбари Жалолиддин Дўстмуҳамедов айтиб берсин:

— Гуруҳимиз аъзолари кўпмас — етти нафар. Яхши ниятлар ила инглиз, араб, эрон, рус ва ўзбек тилларида қўшиқлар куйлаб Шарқ ва Ғарб рақсларини ижро этаяпмиз. Ҳозир «Тошкент» эстрада гуруҳи билан ҳамкорликда ишлаяпмиз. Бирданига мақтаниш ярашмас. Чунки энди йўлга чиқдик. Ҳали қанча машаққатлар бор. Шу баҳона айтиб қўя қолай: бизда санъатга меҳри 14 ёшдан 15 ёшгача бўлган шарқ ва ғарб рақсларини ўрганиш иштиёқидаги болалар танлов асосида қабул қилинади. Шунингдек, республикамиз мактаблари, болалар ва ўқувчилар уйлари, маданият клублари, корхона ва ташкилотлардан шартнома асосида дискотекалар, кўнгилочар ранг-баранг концерт дастурлари ўтказиб бориш учун ҳам буюртмалар қабул қилаяпмиз.

Манзилимизни кўпчилик яхши билмас ҳам. Эслатиб қўйсак, ёмон бўлмас: **Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси-32, «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг клуби.**

Эл қатори биз ҳам «Бағдод» шоу-группасига катта йўлда яхши умидлар йўлдоши бўлишини тилаб қоламиз. Агар, кимки бу гуруҳга ҳомийлик қилмоқчи бўлса, ишончларини оқламоғига умидвормиз.

Музаффар ПИРМАТ.

СУРАТДА: «Бағдод» шоу-группаси машғулот пайтида.

ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА

Қашқадарё вилояти Китоб тумани маданият уйи қошида фаолият кўрсатаётган «Китоб гуллари» ашула ва рақс дастаси Шерқобил Иброҳимов сценарийси асосида тайёрланган «Ўлкамизда баҳор нафаси» деб номланган мусиқали композицияни мухлислар эътиборига ҳавола этди. Мустақиллик, истиқлол, Ўзбекистон ва баҳор тараннум этилган мазкур дастур китобликлар томонидан зўр қизиқиш билан кутиб олинди. Бир неча йиллардан буён Қашқадарё воҳасида ўзларининг турли мавзудаги концерт дастурлари билан шинавандалар кўнглини шод этиб келаётган мазкур даста илк бор пойтахт томошабинлари ҳузурида ҳам ўз дастурлари билан чиқдилар. Пойтахт томошабинлари куй, қўшиқ ва дилрабо рақслардан тузилган адабий мусиқали дастурни қизиқиш билан томоша қилдилар. Айниқса ҳаваскорлардан Дилфуза Қодирова, Мирзалулуғ Бобоев, Сарвиноз Баҳромова, Умида Очилова, Шерқобил Иброҳимовларнинг чиқишларини томошабинлар олқишлар билан кутиб олдилар. Дастурни ансамблнинг бадиий раҳбари Ғуломжон Аҳмедов ва Бўрибой Баҳромовлар саҳналаштирганлар.

С. СИРОЖИДДИНОВ.

Газета саҳифаланаётганда:

«ҚОР МАЛИКАСИ»НИНГ ОЛТИН ТОЖИ

Австриядан қувончли хабар келди: бу ерда фристайл-чанғи акробатикаси бўйича ҳозиргина тугаган жаҳон биринчилигида юртдошимиз Лина Черязова шоҳсупанинг юқори поғонасига кўтарилди. У муросасиз спорт курашида, қаттиқ рақобат шароитда кўпгина мамлакатлардан келган шу спорт турининг моҳир усталарини орқада қолдириб кетди. Тошкентлик «қор маликаси»га чемпион олтин медали топширилди, тоғдаги ўйингоҳда унинг ғалабаси шарафига Ўзбекистон мадҳияси янгради, республиканинг давлат байроғи кўтарилди.

Янги жаҳон чемпиони билан телефон орқали гаплашувдан кейин давлат жисмоний тарбия ва спорт комитетидан бизга хабар қилишларича, Лина ва унинг мураббийси Дмитрий Кавунов бу ғалабани яқинлашиб келаётган Наврўз умумхалқ байрамига бағишлаганлар.

Келгуси сонда:

- «КЎНГИЛ МУЛКИ» ЁҲУД МАКТАБ ЎҚУВЧИСИНИНГ КУМУШГА МАКТУБИ.
- УСТОЗ НОМИДАГИ АУДИТОРИЯ
- ТЕМУР БОҒЛАРИ ТИКЛАНМОҚДА.

Санъат

Бир спектаклни кўриб

Фарзандлари, ёлғиз онаси, уй-жойини ташлаб кетган ота яна оилага қайтди. Қамоқдан қайтган отани болалари ва момо қувонч билан қарши олишди. Лекин бу хурсандчилик узоққа чўзилмади. Эски касали қўзиган ота яна ичиб олиб, қимор ўйнади ва катта пул ютқазди. Ўз жонини қутқариш учун у тирик етим болалари ва онасининг ўлимликка йиғиб қўйган пулига чанг солди. Катта ўғил отадан бундай қилмасликни ўтиниб сўрайди. Лекин, нашаванд ва пиёниста отага фарзандининг илтижолари етиб бормайди. У йўлига ғов бўлган ўғлини калтаклаб, пулни бағрига босганча ҳовлидан ташқарига йўналади. Шу чоғ иложсиз қолган ўспирин жаҳл устида бир четда ётган кетмонни олиб ўз падарига ташланади. Буни у ихтиёрсиз, ўйлаб ўтирмасдан амалга оширади. Чунки, отаси улар ойлаб емайичмай йиққан ва момосининг ожиз кўзларини даволатишга аталган, шу билан бирга ўлимлигига атаб қўйилган пулга кўз олайтирган эди. Бола ёлғиз меҳрибони, заҳматкаш момоси учун ҳеч нарсадан қайтмайдиган ҳолда эди...

Хуллас, саҳнада фожеа юз берди. Ота ўз ўғли қўлида ҳалок бўлди. Катта ўғил ҳам, момо ҳам, ота ҳам қоронғу саҳнада ғойиб бўлишди. Кичик ўғил қўлида хира ёнган фонус тутганча қоронғу залга тушиб келаётир. У ёлғиз. Унинг на суянчиғи, на меҳрибони, на ота, на онаси, на ака-опаси қолмади. Болакай ўксиниб-ўксиниб йиғлаганча «Ойижон қайдасиз?! Отажон қанисиз?! Момо... Моможон...» дея томошабинлар орасидан уларни излаб залдан чиқиб кетади...

Залда бир зум оғир сукунат чўкди. Ва сўнг гулдурос қарсаклар янграйди. Кўзларига ёш тўлган, юрак-бағри сирқираган кўплаб томошабинлар санъаткорларнинг маҳоратига тан бериб, узоқ олқишлашди. Рости бундай ҳолни бугунги кунда республикамиз театрларида жуда кам учратамиз. Лекин, бу гал Абдулҳамид Мажидий номидаги Каттақўрғон шаҳар драма театрида айнан шундай ҳол юз берди. Зални тўлатиб ўтирган томошабинлар театр ижодий жамоасининг радиожурналист Мамадали Эргашев қаламига мансуб «Ниҳолларни эгмангиз» деб номланган саҳна асарини ғоят илиқ кутиб олишди.

Мен ана шу асар муаллифи Мамадали Эргашев билан мулоқотда бўлдим. Албатта, биринчи саволим нега драматургларимизнинг аксарияти кейинги пайтда комедия, саргузаштбоб, аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, «пултопар» асарлар яратишга ҳаракат қилинаётган бир пайтда ёш муаллиф мураккаб мавзуга, оталар ва болалар, бурч, инсоний қадриятлар ҳақидаги мелодрамага қўл ургани боисини сўраш бўлди.

— Ҳар қандай даврда, ҳар қандай шароитда ҳам ижодкор биринчи галда ўзини тўлқинлантирган мавзуга қўл уради, — дейди М. Эргашев. — Ҳозирги, биз учун мураккаб ва синов тариқасида кечаётган тарихий даврда фақат бугунни эмас эртани ҳам ўйлашимиз керак. Эртанги кунимизнинг эгалари эса болалар. Мустақил республикамизнинг келажаги ана шу болаларнинг соғлом, ҳар томонлама баркамол бўлиб вояга етишларига боғлиқ. Афсуски, сўнгги пайтда ичкиликбозлик, ахлоқий, маиший нопоклик, айниқса гиёҳвандлик оилаларни пароканда қилиб юбораяпти. Оила парчаландими, демак жамият ҳам шунчалик омонат бўлади. Мени шу нарса кўп қийнайди. 8 йил интернат-мактабда ўқиганим, шу жойда тарбиячи бўлиб ишлаганим ва қанча-дан-қанча болаларнинг тирик етим бўлиб ўсаётганини ўз кўзим билан кўрганим ҳам шу мавзуга қўл уришимга туртки бўлгандир.

— Адашмасам, бу драма жанридаги илк асарингиз-а?

— Тўғри, юқоридаги мавзуга кўп мурожаат қилганман. Лекин, драма жанрида машқ қилган бўлсам ҳам, бирорта асарни ниҳоясига етказиб мутахассислар ҳукмига ҳавола этолмаганман. Сабаби, ўзимни ҳали бундай йирик жанрларда қалам тебратишга тайёр эмас, деб ҳисоблаганман. Бу асарни Абдулҳамид Мажидий номли театрдаги ажойиб ижодкорлар, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист И. Хонимқулов, режиссёр Р. Ериев, иқтидорли актёр А. Жумаев ва бошқаларга ўқиб берганимда уларга маъқул тушди. Шундан сўнггина, юрак бетлаб, аниқроғи, таниқли ёзувчи ва драматург Машраб Бобоев, санъатшунос Шуҳрат Ризаев, Элдор Мухторов ва бошқалар ҳукмига ҳавола этдим. Шу баҳона бу асар саҳна юзини кўрди.

— Кўпдан-кўп томошабинлар ва мутахассисларнинг фикрига қараганда, бу асар анча муваффақиятли чиқибди. Бунга ўзим ҳам иқрор бўлдим. Барибир кўп нарса уни саҳналаштирувчиларга боғлиқ. Ёзиш бошқа, кўриш бошқа-да...

— Ҳақсиз, аввало уни саҳналаштирган Маннон Уйғур номидаги Тошкент Давлат Санъат олийгоҳи режиссёрлик факультетини битирувчиси Камолжон Мамедовнинг, қолаверса, ролларни маҳорат билан ижро этган актёрларнинг фидойилиги туфайли самимий сўзлар эшитдик.

— Агар сир бўлмаса, қанча қалам ҳақи олдингиз?

— Ҳали олиб улгурганим йўқ. Ҳозирча, фақат харажат бўлаяпти. Албатта, бу ҳазил. Лекин эшитишимча, оддий қоровул ҳам ўз иш жойида ҳеч нарса бажармасдан ухлаб-ухлаб, икки-уч ойда драматургнинг ойлаб бедор ўтказиб яратган драмасига бериладиган қалам ҳақи қатори маош олар экан. Шундан ҳам ўзбек драматургияси ва кино санъати у қадар ривожланмаётганини билса бўлади. Бу менинг шахсий фикрим. Янаям билмадим...

Абдуазим АЛИМОВ.

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ
Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Н.ЖАЛИЛОВ, К.ЖУМАНИЁЗОВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (масъул котиб), Қ.ЭШМАТОВ.

Таъсис этувчилар:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонаси. Чоп этиш вақти соат 21.00 га белгиланган. Чоп этиш учун 20.30 да имзо чекилди. Буюртма Г — 126. 1 2 3 4 5 6